

DOMOVINA

Oglasi:

Na 1 mm x 60 inseratnega stolpiča mali 80 vinarjev, uradni 1-20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Sodna ulica 6. Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 10, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno 3 K, četrletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K.

Občinske volitve.

Dan občinskih volitev se bliža in tudi zanimanje za njih z vsakim dnevom očitno raste. Čisto naravno, saj volitev že zdavnaj ni bilo, razmere so se od zadnjih občinskih volitev temeljito spremenile in malo je občin, kjer bi ljudstvo bilo zadovoljno z dosedanjo občinsko upravo.

Velika večina občin se nahaja v rokah ljudi, ki se ravnaajo vedno in v vsakem vprašanju po navodilih, ki jih dobijo iz farovža, brez ozira na to, ali so ta navodila koristna za občino ali ne. Klerikalci so pač hoteli imeti vse občine v svojih rokah. Ker so oni sami in nemoteno gospodarili v deželni odboru, po vrhu pa imeli močno oporo v politikujoči duhovščini in nezavednosti ljudstva, ni jim bilo težko doseči svojega cilja, uprave večine občin so se nahajale v rokah njihovih privržencev in ljudstvo je to prav težko občutilo, posebno v vojnem času, ko so klerikalni privrženci v občinskih upravah podpisovali vojna posojila kar na debelo in na ta način oškodovali občine za lepe tisočake.

Zgodilo se je to samo zato, ker so se župani in občinski odborniki držali samo navodil, ki so jih dobivali iz farovžev in se niso mogli povzpeti do tega, da bi s svojo glavo mislili in imeli pred sabo samo koristi občine.

Zato spadajo v občinske uprave samostojno misleči možje, dobri gospodarji, ki dobro gospodarijo s svojim imetkom in bodo gotovo dobro gospodarili tudi z imetkom občine, na katere čelu stojijo. Občinski odbor ni nikak parlament, kjer se rešujejo politična vprašanja, tam se rešujejo samo občinska gospodarska vprašanja in zato spadajo v občinske odbore samo dobri gospodarji, ki bodo imeli pač vedno pred očmi gospodarske koristi občine in se ne bodo dali vplivati iz farovža.

Naše ljudstvo ni več tako, kakršno je bilo pred vojno, ono je postalo veliko zavednejše kot je bilo in duhovščina nima več onega neomejenega vpliva nanj, ki ga je včasih imela. Tega se klerikalci sami dobro zavedajo in so se vrgli z vso besnostjo v občinski volilni boj, da bi rešili vsaj svojo zadnjo trdnjavo — občine in si ustvarili s tem podlago, s katero bi vnovič zavladali nad ljudstvom.

Klerikalcem se slabo godi. V Beogradu jih nihče več ne pogleda, preko vseh njihovih zahtev se prehaja mirno na dnevni red, ker jim nihče več ne zaupa, vsi so spregledali in spoznali klerikalce v njihovi pravi lastnosti kot sovražnike naroda in države, ki so vedno služili tujim vladam proti svojemu lastnemu narodu in bi hoteli tudi sedaj vsaj oslabiti, ako že ne uničiti, našo narodno državo, samo da bi šla klerikalna pšenica v klasje. Zato se je v ustavotvorni skupščini združilo proti klerikalcem vse, kar res pošteno in na-

rodno misli in klerikalci so popolnoma osamljeni, brez vsakega vpliva in vsake moči, četudi so se na vse pretege trudili, da bi s pomočjo sebi enakih, ali vsaj podobnih strank prišli na površje. Iz nekdanje močne stranke, ki je svojo moč porabljala za koristi klerikalizma in proti narodu, so postali klerikalci neznamna stranka, na katero se nihče ne ozira, ki je nihče ne vpoštevata.

To je posledica volitev v ustavotvorno skupščino, ki so pokazale, da so klerikalci celo na Slovenskem v manjšini, drugod v Jugoslaviji jih pa takointako skoraj nič ni. Oni so morali izstopiti iz osrednje vlade v Beogradu, ker zaradi njihove protinardne politike večina ustavotvorne skupščine ni hotela z njimi delati. Klerikalci so morali zapustiti deželno vladno, ker se jim, kot očitno protidržavni stranki ni moglo več zapuati uprave cele dežele. Tudi za «Kmetijsko družbo», ki so jo klerikalci protidržavno držali v svojih rokah, bodo nove volitve, ki jih bo vodil namesto klerikalnega odbora — komisar.

Povsod so klerikalci pogoreli, samo občine imajo še v svojih rokah in bi jih na vsak način radi tudi obdržali, ker dobro vedo, da so popolnoma izgubljeni, če še to posest izgubijo, ako pa obdržijo vsaj še nekaj občin, bi to vendar še nekaj pomenilo, ker bi po svojih podrepankih v občinskih odborih vsaj občine lahko izrabljali v svoje nelepe strankarske namene.

Zato so bližajoče se občinske volitve posebno važne. Iz občinskih uprav mora zginiti vpliv farovža, z občinskim premoženjem naj gospodarijo resni, sposobni možje, vneti za blagor občine, ki bodo imeli pred očmi samo koristi občine in ne bodo trpeli nad sabo farovškega tutovstva, od katerega občine nikdar niso imele koristi, pač pa navadno veliko škodo.

V občinskih odborih se ne razpravlja o političnih vprašanjih. Delokrog občinskih odborov je omejen na občinsko gospodarstvo in naravnost smešno je, ko duhovščina tudi v občinsko volilno borbo meša vero, kakor bi se v občinskih odborih reševalo o verskih vprašanjih. Že iz tega, da mešajo klerikalci vero celo z občinskim gospodarstvom, lahko vsakdo sprevidi, da se klerikalcem ne gre za vero, ki ji oni največ škodujejo, temveč samo za posvetne vladne duhovščine, ki vedno govori o dušah, v resnici jim je pa samo do tega, da ima duhovščina prvo besedo povsod: v občini, v deželi in državi. Ker je pa pravi poklic duhovnika čisto drugi kot posvetna vlada, je treba, da se ga požene nazaj v cerkev, k njegovemu pravemu poklicu.

To mnenje je že močno razširjeno v ljudstvu in zato se lahko z goto-

vostjo pričakuje, da pošlje pri občinskih volitvah zavedno ljudstvo v občinske odbore povsod samo najboljše in najsposobnejše izmed sebe, ker samo na ta način bodo občine napredovale in gospodarsko procvitale.

Karlova pustolovščina.

Bivši avstrijski cesar in ogrski kralj Karl Habsburg se je po prevratu 1. 1918. naselil v Švici. Slabo se mu tam ni godilo, ker je še za časa vojne «spravil» dosti denarja v Švico in ko je zapuščal Avstrijo, gotovo tudi ni šel s praznimi žepi.

Lahko bi mirno živel, ker skrbi za vsakdanji kruh ga gotovo ne bi trle in premoženja ima dovolj, da bi lahko poskrbel tudi za svoje otroke, ako se tudi njim ne bi ljubilo delati. Vsak razumen človek na njegovem mestu bi se udal v svojo usodo in bi ustvaril sigurno eksistenco sebi in svojim otrokom. Da, vsak razumen človek bi tako napravil, ampak Karla niso Dunajčani zastoj imenovali «Karl neumni», ker mož res ni pri zdravi pameti, njegova žena tudi ne, kakor tudi ne ljudje, ki so v Švici okrožali Karla in njegovo družino.

Karl si je celo stvar predstavljal tako, kakor bi on samo začasno bil v Švici in da pride kmalu čas, ko se zopet povrne na Dunaj in v Pešto in zasede stari cesarski in kraljevski prestol. V tem njegovem prepričanju so ga utrjevali razni knezi, grofi in baroni, nadškofi, škofi in prelati in izgubljeni politiki Šustersičeve vrste, ki so iz strahu pred narodnim maščevanjem zbežali iz domovine in se zbrali v Švici okolu starega svojega gospodarja.

Karl je obljubil švicarski vladi, da se ne bo pečal s politikom in samo pod tem pogojem mu je švicarska vlada dovolila bivanje v Švici. Pa Karl svoje besede ni držal, ker to pri Habsburžanih nikdar ni bilo v navadi in začel je prav kmalu pripravljati pot za svoj povratek na prestol.

Najprej je hotel priti v Budimpešto, da zavlada zopet nad Madžarsko, kjer vladajo sedaj visoki aristokrati in škofi, ki so bili vedno vneti za Habsburžane, ker habsburški časi so bili za kneze, grofe, barone, škofo in prelate res zlati časi. V Avstriji bi šlo težje, pač pa bi se dalo potem iz Budimpešte vplivati tudi na sosednjo Avstrijo.

Iz Budimpešte bi se torej imelo obnoviti staro habsburško cesarstvo, v manjši obliki sicer, ampak bilo bi vsaj to, da Karl ne bi živel v Švici pozabljen in zapuščen, temveč zopet na prestolu, obkrožen z vsem vladarskim sijajem. Na dan vstajenja naj bi vstala tudi stara habsburška slava in zato se je Karl vsedel v avtomobil in skrivaj, kot kak tihotapec, s ponarejenim potnim listom, prišel za samo velikonoč v Budimpešto, trdno prepričan, da popadajo Mad-

žarje na kolena pred njim in mu slavnostno posadijo krono sv. Štefana na glavo.

Kaka zmeta! Državni upravitelj madžarski Horthy je Karlu takoj odkrito povedal, da stori najboljše, ako se vrne lepo nazaj v Švico, ker je položaj tak, da na madžarski prestol ne more priti. Horthy bi Karlu gotovo rad ustregel, ampak on je dobro vedel, da prestopijo v tem slučaju madžarsko mejo jugoslovanske, češkoslovaške in rumunske čete in kraljevanje Karlovo bi bilo kmalu pri koncu.

To so povedali Karlu tudi vsi ministri in Karlu ni čisto nič pomagalo sklicevanje na njegove kraljevske pravice — vlada ga ni hotela postaviti na prestol, ker je pač dobro vedela, kaj bi se v tem slučaju zgodilo.

Karl se je vrnil v Subotiče, kjer se je ustavil pri tamošnjem škofu tudi takrat, ko je prišel iz Švice. Škof v Subotiču je njegov zvest privrženec in Karl je upal, da se mu posreči od tam osvojiti Budimpešto in zavladati na Madžarskem.

Nova zmeta! Naša, češkoslovaška in rumunska vlada so takoj sporočile madžarski vladi, da bodo smatrale kot vzrok za vojno vsako nadaljnje bivanje Karlovo na Madžarskem. Obenem so pa tudi velike sile izjavile po svojih zastopnikih madžarski vladi, da na noben način ne bodo pripustile, da bi se Karl vrnil na madžarski prestol.

Naše vojaštvo se je že začelo zbirati ob madžarski meji, češkoslovaško in rumunsko vojaštvo tudi in celo Avstrija je pomnožila svoje orožništvo proti madžarski meji in madžarski aristokrati in škofi so uvideli, da je vsak trud zastoj, da se Karl mora odstraniti, da se obvaruje Madžarska. Samo Karl je ostal trmast, samo on je mislil, da lahko kljubuje celemu svetu in se je končno celo proglašil za bolnega, samo da bi imel izgovor, da more ostati na Madžarskem.

Pomagalo pa niti to ni. Sklenjeno je bilo, da se ga odpelje nazaj v Švico v bolniškem vozu ako je preveč bolan.

In Karl je šel. Na velikonočno nedeljo je prišel kot tihotapec, pretekli torek ob 9. uri dopoldan se je pa moral odpeljati kot zločinec, močno zastražen in sedaj se nahaja zopet v Švici, kjer je pa moral podpisati izjavo, da se bo v bodoče vedel primerno svojemu položaju kot tujec, ki se ga trpi v državi.

Smešna, nad vse smešna zgodba. Karla smo že skoraj pozabili in par let še, pa bi ga pozabili popolnoma, samo zgodovinarji bi še pisali o njemu kot o zadnjem vladarju nekdanje velike in močne avstro-ogrske monarhije, ki je postala žrtev svetovne vojne. Aristokrati in škofi bi ga morda pomilovali še dolgo, ampak ljudstva, ki jih je nekdanje vladal, ga ne bi pomilovala, ker niso imela nič

dobrega od njega, kakor tudi ne od njegovih prednikov.

Karl s tako svojo usodo ni bil zadovoljen, on je hotel še vladati, spustil se je v pustolovščino in se pri tem nesmrtno osmešil pred celim svetom.

S tem je pa gotovo zadan smrtni udarec vsaki habsburški propagandi v vseh delih nekdanje habsburške monarhije. Madžarsko ljudstvo noče Habsburžanov, aristokratov in škofov je pa tudi na Madžarskem premalo, da bi mogli vsiliti svojo voljo ljudstvu. Do sedaj se je mislilo, da imajo Habsburžani vsaj na Madžarskem nekaj zaslombe, pa Karlova pustolovščina je dokazala, da so Habsburgovci tudi tam brez vsake močnejše zaslombe, ker ljudstvo ne mara za njih, aristokrati in škofi pa ne pridejo v poštev. Avstrija niti slišati ne mara o Habsburgovcih, mi, Čehoslovaki in Rumuni smo pa kar z orožjem zarožljali in — Karl je šel.

Zato je dobro, da je Karl napravil to pustolovščino — dobro zato, ker je upravičeno upanje, da bo imel svet že enkrat mir pred Habsburgovci, ki naj pozabijo na svojo nekdanjo moč in slavo in se naj oprimejo kakega poštenega dela, ker ako tudi imajo sedaj denarja dovolj, se ne ve, kako bo s potomci. Sicer pa je res to samo njihova skrb, ne pa naša, ki smo samo veseli, da se je Karlova pustolovščina tako šaljivo zaključila za vse udeležence, izvzemši Karla samega in njegovih maloštevilnih privržencev.

Važno vprašanje.

«Kmetijski list» je prinesel pretečni teden poziv na naše učiteljstvo, da naj se bolj posveti kulturnemu, oziroma prosvetnemu delu na deželi. V oklicu se pravi, da SKS ne vabi učiteljstva na strankarsko delo, ampak se obrača nanj le za to, ker po deželi vse prosvetno in kulturno delo počiva in se posebno mlajše učiteljstvo le malo zanima za delo med ljudstvom izven šole. List opozarja pri tem na delovanje starejših učiteljev, ki so poleg pouka v šoli posvetili ves svoj čas javni ljudski vzgoji in so tu in tam v celem okraju bili pravi kulturni voditelji in vzgojitelji. Ljudstvo je znalo to njih delo ceniti, spoštovalo jih je in jih je ohranilo v najlepšem spominu. Je še nekaj takih učiteljev pri nas, a žal premalo. In vendar so ravno oni poklicani, da so ljudski vzgojitelji. Vojna je marsikaj

uničila. Mnogo društev in knjižnic je prenehalo z delom. Nikogar ni, ki bi jih oživil. Kulturno delo pa je danes bolj potrebno ko kdaj poprej. V omenjenem članku se pravi:

Živimo v povojnih razmerah, ko je še vse razbito in razdejano in ko je delo edina rešitev. Delati pa je treba po onem starem geslu, da ni mož dolžan storiti samo tega, kar mora, temveč kar more. Danes ne zadostuje, če se učiteljevo delo konča natančno s šolskim zvoncem, ne, danes je učitelj dolžan, da vrši tudi izven šole svojo kulturno misijo, in sicer z vso vnemo in z vso marljivostjo.

Kdor med učiteljstvom ima srce za narod in oko za njegove potrebe, tisti bo tudi brez vsega pritrdil našemu mnenju. Poglejte samo naokolo, kako so vsepovsod neobdelane njive! Ljudsko knjižništvo je pozabljeno, ljudska predavanja so prenehala, dežela nazaduje čim dalje bolj in skoraj bosta edino razvedrilo ljudstvu pijača in z njo zvezan pobj. Sramota za človeka in še posebej za inteligenta, ki vidi vse to in ne pri-skoči na pomoč!

Tako piše članek in mi ponavljamo, da je to čista resnica. K temu članku se je oglasil v «Učiteljskem tovarišu» šolski svetnik Engelbert Gangl in je napisal nekaj prav resnih besedi k temu vprašanju. Posebno se obrača proti «begu z dežele», ker danes vse pritiska v mesto. Starejše učiteljstvo je z veliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo delalo na deželi. Dandanes so posebno šole blizu mest zasedene večinoma od učnih sil, ki se malo zanimajo za svoj kraj in rajše vsako nedeljo odhite v mesto.

Pisatelj pravi v članku: «Pomisliti je treba, da tečejo s pravico vzporedno dolžnosti, ki jih pa ne vsebuje samo v zakonu zapisana beseda, ampak ki jih narekuje živa učiteljska zavest! Po mojem mišljenju je bistvo učiteljskega poklica žrtvovanje naših telesnih in moralnih moči obči blaginji in splošni prosveti naroda! Kdor tega ne umeva, njegova še ni prešilni zmisel visokih in odgovornih naših nalog, on išče samo sebe na škodo veljave in važnosti našega stanu, on — kratko rečeno — ni učitelj našega veka, naših potreb in zahtev našega časa, pa je bolje zanj, za šolo in za stan, če si pomaga drugam!

Izpričevala z vsemi potrebnimi podpisi in pečati so samo dokaz formalne usposobljenosti; dejansko usposobljenost dokazuje delo in lju-

bezen, ki delo vodi in pridobiva lju-bezen!

Zdi se mi nujna potreba, da v imenu naših svetih poklicnih nalog in odgovornosti to jasno in brez ovin-kov povem, ker ne morem več prenašati črva, ki mi razjeda srce, ker je boljša prva zamera od zadnje in ker me ne bo nič bolelo, ako zaradi tega pade kamenje name od katerekoli strani! Kakor ne maramo hlapcev in sužnjev, kakor delamo z vsemi dopustnimi in poštenimi sredstvi za svobodo, ugled in pravice učiteljstva, tako ne moremo in ne smemo trpeti med seboj ničesar, kar bi oviralo kulturno misijo našega stanu v njenem delovanju in ustvarjanju!

Zapreke so — in mnogo jih je! — ki stoje izven našega stanu in ki jih postavljajo na naša pota politični demagogi predvojnih barv in običajev ter medvojnih in povojnih pridobitev in utopij. Vse te zapreke bomo odstranili, ko bomo stali vsi kot en mož in ena žena na straži in na delu v bratski solidarnosti, v tovariški zvestobi in v nepodkupljivi pokorščini nasproti živim prosvetnim potrebam svojega ljudstva!

O Veliki noči me je zanesla pot na deželo v večji kraj, kjer bi se dalo marsikaj storiti. Kaj sem opazil? Samo pijančevanje. Vsa inteligenca se vdaja «krokariji». Šel sem po va-si in vidim napis: «Narodna čitalnica». Spremljal me je učitelj: «Kaj imate čitalnico?» — sem vprašal. «Bila je, zdaj je ni več, nihče se ne briga» — mi odgovori. «Imate knjiž-nico?» — «Nimamo.» — Glej, napis: «Pevsko društvo». «Imate lep zbor?» — «Nič ni, bilo je...» itd. Zato pa je bila gostilna polna, vse je pilo in kako. Vino po 36 kron — pa nič ne de! Ko bi šlo nekaj tega zapitega denarja za kulturne domače potrebe, za domača društva. Toda od same pijače ljudje ne pridejo do dela — in nasprotno: ker ni kulturnega dela — se pije. V istem kraju ima SLS svoja društva, igrajo se igre, imajo pevski zbor, tamburaše itd. Seveda oni imajo svoje središče v farovžu — naši ljudje pa nimajo nikogar, ki bi jih vodil. Šola bi morala biti središče ljudske vzgoje in prosvete. Ravno na tem polju ni treba politike — ampak splošnega izobraževalnega dela.

Seveda ne smemo vsega zahtevati od učiteljstva. Učiteljstvo bo moglo vršiti svojo prosvetno nalogo šele, ako bo našlo razumevanje in podporo pri ljudstvu samem. En človek ne

zmore vsega, z združenimi močmi se vse doseže. V Ljubljani imamo «Zvezo kulturnih društev», ki bo to delo povsod podpirala. Zato naj bi se naši gospodarji, fantje, žene in dekleta zbrali in oživelili stara bralna in druga društva. Učiteljstvo jih bo pri tem gotovo radevolje podpiralo. Poletni čas sicer ni posebno ugoden, ker je dosti drugega dela — a pripravljati se je treba za zimo.

Sprožilo se je važno vprašanje, ki se more rešiti le s skupnim delom in bo v skupno korist. Treba je, da pogledamo resnici v obraz in spoznamo svoje napake. Širša izobrazba je danes bolj potrebna ko kdaj prej, ljudstvo pa potrebuje tudi primerne zabave in to more dati delavno društveno življenje. Kakor čujemo, bo poskrbela «Zveza kulturnih društev», da izidejo v tisku primerne igre za kmetijske odre, poskrbelo se bo za predavanja itd. Priznajmo, da še malo poznamo svojo jugoslovansko zgodovino in svoje velike može. O vsem tem bi se lahko poučili na predavanjih po zimi. Zato želimo, da bi besede ne ostale brez odmeva — ampak da bi vsi delali na to, da se izobrazevalno delo povsod oživi in pomnoži.

Dopisi.

Iz Škofje Loke. Na praznik sv. Jožefa je razsajala po Škofji Loki huda nevihta. Čudna vremenska prikazen, ki se je lokalizirala samo na prižnico in «Katoliški dom». Ogenj in strele je metal lepi Filip raz prižnice na naprednjake, katere bi najraje utopil v vrču vode, ko bi ga narava obdarila s tako močjo. Mož sicer jako ljubeznjiv in prijazen napram nežnemu spolu je v svoji sveti jezi popolnoma pozabil na svoje ljubljenske. Pravijo, da ga je njegova Francka po pridigi prav pošteno oštela radi tolike krvočnosti. Tudi naš župnik, sicer jako miren in priljubljen človek, se je malo preveč letel čez mejo dostojnosti ter se spodtaknil ob Sokola, ki mu še nikoli ni kaj žalega storil. Bilo je pač pove-lje od zgoraj, vsled česar mirno preidemo preko vseh njegovih neokusnih napadov na nas in Sokolstvo, čeravno bi pričakovali od njega kot pametnega človeka malo več taktnosti. Da pa nadebudnega dijaka iz Puštala, ki naj bi raje svoj prosti čas posvetil za boljše namene nego za dopisovanje v «Lažiljubo» ne zavidamo radi njegove «akademske» iz-

LISTEK.

VITOMIR F. JELENC:

Na mrtvi straži.

(Konec.)

Minulo je nekaj tednov in našem komiti se je izpolnila davno zaželjena želja, da zapustimo Albanijo in stopimo v borbo.

Bolgarsko izdajstvo je prisililo srbsko vojsko na umik, padlo je Skoplje — bolgarska premoč nam je vzela vhod v kačaniški klanec, ki odpira pot na staroslavno Kosovo polje.

In zdelo se nam je, kot da so se podvojile naše moči, kot da so se nam iznova napele mišice, ko smo čuli povelje, da moramo braniti vhod na Kosovo polje, da ga ne oskruni izdajalčeva noga. Vršili smo svojo dolžnost, ne radi povelja, ampak ker smo se zavedali, da branimo Kosovo polje. Mesec dni smo kljubovali na Urbenskih vrhovih iznad starega Uroševca bolgarski premoči, mesec dni smo vzdrževali njih besomučne napade, ki so se ponavljali slednji dan, ker tudi Bolgari so dobro ve-

deli, kak udarec bi nam zadali, ako bi zavzeli Kosovo polje. A niti za ped nas niso potisnili nazaj... a v nas je gorela želja, da preidemo v protinapad, da vržemo nazaj Bolgare, da osvobodimo zarobljeno zemljo...

Bilo je krasno jesensko jutro, ko so se oglasili bolgarski topovi močnejše in silnejše nego doslej... grmelno in treskalo je, tresla se je zemlja, v zraku so se modrili šrapneli in nas obsipali s svojim železnim dežjem; granate so se zarivale v zemljo, razrita prst se je dvigala v vrtincih in črnem dimu, ki je kmalu prepredel s svojo tenčico vse naše položaje. Mi pa smo čepeli v rovih in čakali... kmalu so se oglasile puške, zaklepetale so strojnice... bilo je kot da vre v kotlu voda... Čuli smo tipični bolgarski «ura» vedeli smo, da se Bolgari pripravljajo na napad, in res ni bilo dolgo, ko smo jih videli, kako so poskakali iz rogov, ko so se zavalovile njih vrste... divji «ura» se je pomešal v grmenje topov, pokanje pušk in strojnic, mi smo pa čakali mirno, dočakali smo jih na dometu in šele potem odprli peklenski ogenj. Videli smo jih, kako so za trenotek zastali, kako se je skrivila njih napa-

dalna črta, kako so padali, ali oni so šli naprej, kolikor bližje so prihajali, toliko manj jih je bilo... nismo trošili municije kar tja vendar... strel v gotov pogodek... niti do naših prvih maskiranih rogov niso prišli... Ko se je pojavil iz bolgarskih rogov drugi val... toda z isto srečo... gotovost naših strelcev jim ni dala naprej... do bajonetnega napaJa ni prišlo... dolinica med našimi in bolgarskimi položaji je bila pokrita z mrliči in ranjenimi... topovi so grmeli, prasketale puške, klepetale strojnice, vmes pa so v svojih bolečinah in ranah kričali ranjenci... ali niti z naše, niti z njihove strani jim ni mogel nikdo v pomoč, preveč so bile razvnete naše strasti...

Vse dopoldne so se ponavljali napadi, toda brez vsake izpremembe, niti najmanjšega uspeha ni bilo.

Jaz sem bil na skrajnem levem koncu našega položaja in vzdrževal zvezo z desnim krilom sosednjega. Okoli dveh popoldne so Bolgari ponovili nov napad in takrat se jim je posrečilo, da so se zagvozдили med nas in levi položaj, bila je nevarnost, da nam pridejo v bok, zato jih je bilo treba prehiteti. S svojim vodom sem

dobil povelje, da se naj splazim skozi grmičevje in poskušam nadlegovati Bolgare z boka, dokler ne bi levo krilo popravilo svoj položaj... plazili smo se skozi grmičevje, strgani in opraskani z izbuljenimi očmi... Toda ko smo prispeli na kraj gozdiča se je odprla pred nami mala planota ravna kot miza, nezavarovana... bilo nam je nemogoče preko nje, kajti onostran je bil gost gozd, a mi nismo vedli, dali so Bolgari že dospeli do gozda. Ako bi šli naprej, bili bi Bolgarom gotov cilj, zato je bilo potrebno, da se najprej ugotovi, dali so že Bolgari v gozdu.

«Kdo se javi dobrovoljno?» sem zaklical in že je stal pred menoj moj komita, oglasila sta se še dva korajžna fanta, razložil sem jima položaj in nalogo... gledali smo jih, kako so se plazili naprej po planoti, približali se gozdu in izgini med gostimi drevesi.

Par trenotkov vznemirjenega čakanja, ko je zagrmelo... še par trenotkov in zopet... pokale so bombe... Vedeli smo torej, da gozda Bolgari še niso zasedli, da so se naši ogle-dalci samo spopadli s kako bolgarsko patrolo...

obrazbe, katero je pokazal z zadnjim dopisom mu bodi tem potom zagotavljen. Čudimo se tem bolj njegovim duhovostim, ki nikakor ne paralelizirajo z ono njegovih sovrstnikov, temveč ga postavlja na stopnjo duševno manj vrednega človeka. Grozovito kričanje o velikanski udeležbi na klerikalnem shodu v «Katoliškem domu», nas nikakor ne plaši. Znano nam je pač, da je kaplan napodil na shod vse tercijalke iz cerkve, izmed moških so se ga pa udeležile samo znane firme, sloviti Šusteršičevi kričaji izza unionskega shoda leta 1914. Da so to možje kremenitega značaja si lahko predstavlja vsakdo sam. Ko se je namreč vnela svetovna vojna, za katero so bili ti ljudje tako vneti v Unionu, jim je naenkrat ušla vsa korajža v hlače. Mislili so si pač, kot je to navada vseh klerikalcev: ogenj smo zanetili, sedaj naj pa drugi hodijo vanj po kostanj. In pričela so se umetniška proizvajanja, kakršnih svet še ni videl! Prvi se je polil z žveplom, drugi napil črnila, tretji najedel krede, četrtega je zopet nenadoma pričela metati božjast, da se je kar penil, kot bi imel milo v ustih (baje se je cedila iz njegovih ust res prava «žajfnica») itd. tako, da si pri vsakem opazil drugačno eksperimentiranje. Najbolj so bili seveda prebrisani oni, ki so si ohranili zdrave ude in se ponudili črnožolti vladi v službo in niso se sramovali kot vladni zaupniki docela izmozganemu kmetu zapleniti zadnjo glavo v hlevu in mu odvzeti poslednji živež. Kako se je s tem blagom godilo pozneje, o tem sicer zgodovina molči, dejstvo je pa vendarle, da so ti ljudje danes najbogatejši v Škofji Loki in okolici. Take in enake brezvestne kapacitete so napolnjevale dvorano in se borile za cerkev in versko vzgojo, medtem ko so v družbi njihova usta polna najgnusnejših kletvin in njihovo govorjenje najostudnejše vsebine! To je hudobija in hinavščina, ako hoče «Lažiljubov» dopisnik prav umevati te besede. S sleparstvom in hinavskimi obrazi se ljudstvo dandanes več ne pridobiva; preveč nas je izučila svetovna vojna in njeni provzročitelji, ki so imeli ves čas polno besed za habsburžane, ki pa danes hujskajo proti državi in našem ujedinjenju. Prodali ste naše zvonove judom, zapravili občinsko premoženje in ves ubožni zaklad ter ljudi napeljevali, da so izdali poslednje vinarje za vojna posojila. Pomagajte sedaj tem revežem, ako imate

sploh še kaj verskega čuta v sebi! S hujskanjem ljudi na poboje, kažete svojo dejansko borbo za «cerkev in versko vzgojo». S hlinjenjem globoke vernosti hočete slepiti ljudstvo, dočim so vaše duše črne, polne zavisti. S tem delate slabo propagando za vašega Orla; ljudje spoznavajo vaše sebične namene, vled česar vam trumoma obračajo hrbet. Višek nesramnosti pa dosega dopis «Lažiljubov» o napačno žigosanih bankovcih! Lažnivi dopisnik bi rad zvrnil krivdo na naprednjake in napredna društva, dočim je roka pravice zgrabila radi takega sleparjenja ravno ljudi iz klerikalnih vrst. V hiši zminškega gerenta, katerega se hoče sedaj oprati, se je z občinskim pečatom na sleparski način žigosalo neveljavne bankovce, vsled česar je bila gerentova hči obsojena na štiri tedne strogega zapora. Da se je gerent «izlizal», se ima pač zahvaliti požrtvovalnosti njegove hčere, ki je vzela vso krivdo nase. Kar se pa tiče nam predbaevanih napačno žigosanih bankovcev, prosimo uljudno «resnicoljubnega» dopisnika, naj vsaj en eksemplar predloži pristojni oblasti. Z maslom na glavi ni dobro hoditi na solnce. Koga bo pa smatrala politična oblast sokrivega na tej slepariji v zminški občini, bomo še videli. Čudimo se le, da se pusti takega človeka, ki je bodisi posredno ali neposredno zakrivil hudodelstvo sleparije, še vedno na krmilu zminške občine. Govori se celo, da so se tam zamenjavali tudi nežigosani bankovci v razmerju 2 : 1. Kaj pa pravite na to, gospodje z maslenimi buticami? Poštenim potom in pri pošteni ljudih naproša Sokol prispevkov za Sokolski dom, ki kljub vsemu klerikalnemu hujskanju raste in se bo kmalu razvil v krasno stavbo. Ta stavba bo dokaz požrtvovalnosti vseh naših ljudi, brez razlike stanu, torej tudi naših zavednih in narodnočutečih kmetov, ki so se v častnem številu odzvali klicu Sokola. Cast jim! Prižnice in spovednice ne bodo s klerikalnimi shodi vred omajale temelja, ki stoji trdno sezidan na skali prosvete in resnice. Kaj se bo učilo mladino v tem domu, o tem Sokol bržkone ne bo predlagal naivnemu dopisniku «Lažiljuba» načrtov, vsekakor pa stvari, ki ne bodo naperjene proti veri in cerkvi, proti katerima še nismo nikdar čuli hujskanja, akoravno smo se udeležili še vseh predavanj v Sokolski telovadnici. Čuli smo pa nasprotno tam mnogo lepih

naukov o ljubezni do bližnjega, kakoršnjih žalibog naša mladina v cerkvi ni več deležna. — Bližajo se občinske volitve. Sedaj je treba, da se spravi ljudi v klerikalni tabor, ker sicer bo prepozno, tako si mislijo naši klerikalci. «Vera je v nevarnosti», s tem geslom nastopajo klerikalci med našim ljudstvom, pri tem pa seveda skrbno zakrivajo svoj opravičen strah pred temeljito revizijo docela zanemarjenih občin, ki že na zunaj kažejo nazadnjaško klerikalno gospodarstvo. Da se bomo branili takih klerikalnih županov, ki sede na svojih županskih stolčkih samo radi dobičkaželjnosti, to je gotovo. Zahtevamo župana, ki bo skrbel za blagor občine in ne takega, ki bi že itak izmozgano občino izmozgal do krvi, in to v svojo lastno korist. Občinsko gospodarstvo naj se zaupa možem, ki bodo prijeli krmilo z gospodarskimi in ne s političnimi rokami.

Iz Št. Vida na Dolenjskem. Dne 28. marca je naš učitelj in vodja tukajšnjih klerikalcev, Lovro Jevnikar, sklical zaupni sestanek svojih pristavšev in jim priporočal kandidaturu za župana Velike Peške občine, Matijo Severja. Popoldan je sklical župan Ignacij Blatnik vse klerikalne kimovce, češ, da se mora po Jevnikarjevem ukazu sestaviti kandidatna lista. Na sestanek je prišel seveda tudi Matija Sever, od Jevnikarja postavljeni županski kandidat, ves vesel, ker sedaj mora postati župan, ko ga je Jevnikar na tajni seji tako toplo priporočil. Pa komaj so začeli kandidatno listo sestavljati, zavpije posestnik Jožef Rus, da Sever ne sme v odbor, da ta mož nikdar ne sme postati župan. Prav veseli smo, da se je našel mož, ki je tako odločno nastopil proti Jevnikarju, ker ta misli, da se bo vse zgodilo, kar on zaukaže. Pa ne bo šlo, ker v občini se bo že našel kandidat za župana tudi brez Jevnikarja. Mi vsi dobro vemo, kdo nas je v vojnem času drl brez noža in zato ne bomo dovolili, da se nam zopet vsili moža za župana, kakršen je bil dosedanji.

Iz Radomlja. Nekoliko odgovora nepopoljšljivim klerikalcem občine Radomlje! Fara, fara ta jim brenci po vseh zaslepljenih udih in možganjih. Res, svet mora strmeti nad kratkovidnostjo teh ubogih na duhu. To zaslepljenost zna temeljito porabit prvak vseh Marijinih devic, omoženih in samih, radomeljski menih. Bega sem, drvi tja, pritiska kljuke

tuintja, a zaman ves trud, škoda podplatov, besedi, ker med ljudstvom glas doni pater Henrik za nas ni! Vi, za božjo čast tako vneti možje in žene, odprite možnjčke, odvežite nogavičke pa plačajte 75.000 kron toliko zasovražnemu narodnemu županu dobrostalcu novih zvonov. Ko splačate to ogromno svoto potem pa s podvojeno silo, požrtvovalnostjo na delo za faro, ampak brez izdajstva občinske lastnine ne za eno, ne za dve ali dvajset let pogodbe nam menihi ne bodo reševali dušnega pastirstva. Mi hočemo in moramo ostati samosvoji gospodarji na lastni zemlji in ne sužnji farovške klike. Čemu ta silni pogon za faro? Li čutite zamahljaje, piš tam iz Beograda? Podrhtava vam telo pri misli na zakone, ki vam mrzlično stresajo dušo? Da, da to so oni Srbi, od vas drugih toliko zaničevani, prokleti, oni vas bodo učili, da bodi duhovnik, bodisi katoliški ali pravoslavni, v prvi vrsti «naroden», zvesto udan svojemu narodu, svoji domovini, na katero naj bodo obrnjene vaše oči, možiči, vaš nauk, ne pa razširjanju brezdomovinskega rimskega klerikalizma. V Beogradu se sklepa o duhovski gospodi. Podržavili jih bodo. Postali bodo državni uradniki, s državnimi plačami, državnimi dolžnostmi in pravicami. Nastavljeni bodo kot drugi državni uradniki povsod, kjer bo potrebno. In tako dobimo tudi v Radomlje prav gotovo posvetnega duhovnika-uradnika, saj je v občini nad 500 duš, lepa cerkev, pokopališče, župnišče in vrt ter dvorazredna ljudska šola. V slučaju, da ne bi hotela biti duhovščina podržavljena, tedaj se bo ločila cerkev od države. Država odtegne duhovščini državno podporo, kar si pridobi ogromne svote, ki jih bo porabila v razni dobrobit in procvit svojega ljudstva. Duhovščina bo v tem slučaju navezana zgolj na posamezne občine. Občina bo nastavila, plačevala duhovnika sama iz svojega in zato imela popolno oblast v svojih rokah. — Duhovščina se boji enega kot drugega, zato bi se radi usedli v gorko gnezdo prijaznega Radomlja, kjer bi se čutili menihi v zavetju. Ljudje pozor! Če smo živeli toliko desetletij brez fare, bomo z lahkoto potrpeali še nekaj časa. Vam g. župan in narodni možje čast, da ne upognete tilnike pred človekom, ki je prišel v vas kot pohlevna ovca, a se kmalu pokazal v vsej svoji nagoti fanatikerja rimskega klerikalizma. Koliko sov-

«Napred!»

Planili smo naprej in v kratkih sekundah smo preleteli planoto... ali komaj smo stopili v gozd, sprejeli so nas združeni Bolgari z ostrim ognjem... situacija nam je bila jasna, pod zaščito gostega gozda pripravljajo Bolgari napad na naše levo krilo; naša naloga je bila, da to preprečimo; takrat sem bil ponosen na ljudi, ki so bili okoli mene. Z gotovostjo, kot da so na strelišču, izbral si je vsak svoj cilj... niti koraka niso mogli Bolgari naprej; kdor se je pokazal izza robu gozda, bil je gotov... Skoro do mraka smo tako zadrževali Bolgare, v tem je pa levo krilo izvršilo sijajen protinapad in vrglo Bolgare nazaj...

Sele sedaj sem mogel poizvedeti o usodi patrolje, ki sem jo poslal naprej v gozd... in izvedel sem žalostno vest, da je padel naš komita...

Njegov drug mi je pripovedoval:

«Ko smo prišli v gozd, v prvem trenutku nismo videli nič sumljivega. Že smo hoteli to javiti, kar skoči komita korak naprej in nam pokaže v gostem grmovju skrito bolgarsko patrolo, bomba je bila v njegovih ro-

kah pripravljena; zavihtel jo je ter stekel malo naprej, in vrgel... toda Bolgari so bili še predaleč, bomba je eksplodirala pred njih skrivališčem... tedaj pa so oni planili naprej, da ujamemo našega druga... midva mu nisva mogla več v pomoč... mirno jih je čakal na mestu in ko je bolgarska patrola prihitela do njega, udaril je z bombo po puškinem kopitu, grozen tresk... zakadilo se je... in pobiti ter raztrgani so ležali Bolgari... a med njimi naš komita...»

Pokazal nam je mesto... Komaj smo spoznali svojega druga... odvojili smo njegovo truplo od drugih, izkopali mu grob... ni bilo suhega očesa, ko smo izvršili žalosten obred, ko smo nad njegovim truplom nago milili gomilo prsti...

Nad Kosovim poljem je grob našega komite; preko njegovega groba je divjala vojna, preko njegovega groba smo šli naprej v neznan svet... a zopet smo se vrnili...

A ti Kosovci polje, ki kriješ v sebi toliko grobov, ki si samo velik grob padlih za svobodo... čuvaj tudi ta grob... saj je tudi ta grob — grob borca-junaka za svobodo zaslužnega naroda...

MANICA:

Verižnik.

Kadar se želiš izogniti neljube osebe, tedaj boš prav gotovo vsaj trikrat trčnil z njo skupaj. Prav tako se je godilo meni, kadar sem bežala — in bežala sem večkrat — pred njim, ki menda res ni imel drugega opravka, kakor tožiti o slabih časih in pa tistega, ki se mu je pustil, nampumpati za par kronic.

Do mene si je lastil nekaj poseben privilegij, zato, «ker sva bila rojena oba v eni občini.» No, jaz na to «daljno zlahto» nisem polagala posebne važnosti, zato sem se mu izogibala povsod in če mi je kdaj prišel nasproti, sem urno odfrčala mimo njega. Pa on se ni dal odgnati kar tako. Klical me je tako glasno in tako dolgo, da so mimoidoči ljudje postali pozorni in to mi je bilo neprijetno. In tedaj sem se zaobrnila, počakala nanj in ga vprašala osorno:

«Kaj hočeš zopet?»

«Lepo te prosim, samo danes mi še posodi dve kroni. Že dva dni nisem imel nič gorkega v ustih.»

«Nič ne dam. Mar meniš, da meni krone kar dežujejo iz neba? Nimam. Delat pojdi!»

«Sem si že poiskal delo. Jutri začnem.»

«Pojdi, pojdi! Kolikokrat si že trdil tako. A da bi se resno potrudil do kruha, ne, za to si prezanikaren. Raje postajaš po cestah in nadleguješ mimoidoče ljudi. Ti si grd, delomržen človek.»

«Oh, rad bi delal, prav rad. Ampak pretežko delo ni zame, ker sem ves prehlajen. Trganje imam po vseh udih. Ne morem. Kaj lahkega pa tudi ni dobiti vsak čas.»

«Pa pojdi na deželo. Tam je bolj zdrav zrak in tudi živi se ceneje. Kaj bi pohajkval po mestu, pojdi v domač kraj!»

«Joj, na kmetih je sedaj vse še dvakrat dražje kot v mestu. Pa kaj bi, kmetsko delo je za zdrave ljudi. In pa — oh — naj bo že konec tega! Posodi mi samo danes še dve kroni! Saj bi jih dobil drugje, prav gotovo bi jih dobil, pa raje prosim tebe. Saj veš, to je samo zato, ker sva oba iz enega kraja doma. Daj no, prosim te!»

raštva, jeze, kletvine je provzročil v občini duhovnik-menih, kažejo razdori med starši in otroci, ženo in možem itd., nebovpijoče krivice plešejo svoj ples nad nedolžnimi. Leta 1917 je bila na dražbi zlecitirana cerkvena klop, to je en sedež na ženski strani za 10 kron. Stranka M. ga je kupila za svojo mater. Na dražbi kupljeno se mora na licu mesta plačati. Ker pa ni imela M. pri sebi denarja, tedaj ga ji je posodila znanka M. položi denar na mizo in sedež je bil pravnomočno kupljen, dosmrtno, za mater stranke M. Leta 1918, 1919 je bila ponovna licitacija izpraznjenih sedežev. Za sedež stranke M., se ni nihče zmenil. Nemoteno se ga je stranka posluževala kot svojega dosmrtno lastnino. Leta 1920 je licitacija odpadla vsled naprave novih treh cerkvenih klopi in se preselila na mesec januar 1921. Koncem leta 1920 je umrl spoštovani župnik Lovšin, ki je vodil licitacijo l. 1917, 1918 in 1919. Letošnjo dražbo je vodil tačasni menih. Letno pristojbino za sedež so zvišali od 1 K na 20 K, ki jih mora plačati vsak lastnik sedeža in tako je nesla mati stranke M. 20 K v župnišče. Ko hoče plačati tedaj zavreši kot furija pobožna devica vdova Vidergavca in še par drugih vnetih častilk Marije: «Ta klop še ni nikoli prodana, vi jo niste še nikoli zlicitirali!» «Jaz ne, pač pa jo je moja hči zdržala in plačala», je odgovorila. Ko je videla pobešneli položaj je odšla proti domu, kjer razloži svoji hčeri M. Ta gre po ono znanko in obe gresta v župnišče, da dokazeta resnico in pravico. Ogenj v streho! Ko hoče stranka M. obrazložiti, tedaj se osuje nad njo ploha podivjanih «Vidergar», «Pavelnova» in ta «stara kuharica»: «Vi še nikoli niste bili na licitanti, vi niste nič kupili». «Sem», njen miren odgovor, «imam pričo, ki mi je denar posodila». «Kje imate pričo», vpraša Možičev oče, cerkmojster. «Tukaj!» Tedaj pograbi «Lojzovka» stranko M. za rokav in vpije: «Te priče jaz ne pripoznam, ti so mene ogoljufali, za dva metra zemlje so me ogoljufali». Med tem vpitjem so sekundirale one tri, da stranka ni bila nikdar na dražbi in vpile, se drle, rjovele, da človek ni mogel slišati svojega lastnega glasu. Med tem truščem pokaže pater stranki neko polo papirja rekoč: «Tukaj ni nič vpisano». «To ni merodajno, če je vpisano ali ni, merodajne so priče, ki so bile prisotne dražbi».

Kaj sem hotela! Da sem imela mir, sem mu ob koncu takih, ne prepričajnih pogovorih, ponajvečkrat vrgla tistih par kronic, vdrugeč pa pazila še bolj, da nisem prišla z njim v dotiko.

Ne vem, ali sem se imela zahvaliti srečnemu slučaju, ali je res za nekaj časa izginil iz mesta, kajti preteklo je skoro celo leto, da nisva trčila skupaj. Nekega popoldne, ko grem po glavnem trgu, pa stopi nenadoma pred mene:

«O, dober dan! Dolgo se že nisva videla kajne!»

Brezdvomno mi je bral z obraza, da me je to svidenje šmentano malo razveselilo, ker je hitro povzel:

«Ne boj se me! Ne bom te prosil ničesar. Ni mi treba, da veš. Če ravno hočeš in če si morda v potrebi, ti lahko še pomagam. Le kar reci!»

Začudila sem se. Pogledala sem ga od glave do nog in res, oblečen je bil precej bolje kot po navadi.

«Torej, sedaj delaš», mu pravim.

«Eh, kaj še! Seveda delam, a ne tako kakor misliš ti. Tisto se res ne izplača. Ampak znati je treba. Sedaj je vojska. To je slab čas, pravijo. Pa

«To ni nič, to ni nič, pa pokličite g. Lovšina, župnika, ki je v grobu, pa naj priča za vas», reče menih. M. ogorčena nad tako izjavo mu odgovori, da je tako govorjenje grdo, ko se niti mrtvih ne more pustiti pri miru in odide proti vratom s pripombo, da farovška bisaga ni nikdar polna. Denar so mi vzeli in klop, vse so mi pobrali. Tako je bila istina in nič drugače. Prič je na razpolago. Zakaj ste vzeli sedež, plačani sedež do smrti? Zakaj? Jeli, čemu naj hodi liberalka v cerkev? Ven žnjo, na grmado — ve zlobne duše, vas li ne zapeče v dno srca storjena krivica izvršena na nedolžno 76 let staro ženo? Sramujte se svojega dejanja! Pečat lažnivosti vam je tetoviran na hinavskih vaših celih.

Iz Trebnjega. V naši farni cerkvi so opravljala dekleta velikonočno spoved. Kaplan Platiša grmi v spovednici in žuga z večnim pogubljenjem. Na vrsti je mlado dekle. S strahom pove, da je plesala v postu. Ne dobi odveze. Pride druga, ki tudi pove, da je plesala. «Ne dobiš odveze», zagrmi na njo božji namestnik. «Kako pa bom šla za velikonočno procesijo, ako nimam odveze?» Nato je božji namestnik vprašal dekle, ako je Orlica in ko mu dekle to potrdi — dobi odvezo. Resnična dogodbita, gospod kaplan Platiša! Ako želite imena, so vam na razpolago. Sicer vam pa Trebanjci ne štejemo v zlo, ako še poslednje trenutke lajate. Pasji kontumac pride kmalu tudi za vas. Nagobčnik dobite v obliki — kancelparagrafa.

Iz Trbovelj. Naš Kljukec je razpisal za občinske volitve tekmovanje v neumnosti in je že bila prva skušnjava v «Društvenem domu», na katero je vabil na ta učinkovit način, da je prekinil sveto mašo! V zdražbarske namene je seveda vse dovoljeno. Pri tekmi sami imajo največ upanja na zmago tisti Čečani, ki so se podpisali za gostilno češkega «purgarmajstra».

Iz Zagorja ob Savi. Zadnji dopis iz Zagorja o nekem Pagitzu, rudniškem gozdarju, je bil izvrsten in zelo potreben, ker je imenovan še v dobrem spominu iz tistih časov, ko je bil pri celjski nemškutariji ter je pridno zapiral in klofutal nedolžne Slovence, ko so se drznili v Celju slovensko govoriti. Taki renegati naj vendar enkrat za vselej zginejo v Nemško Avstrijo. To zahtevamo z vso odločnostjo in ako rudniško ravnateljstvo tega ne ukrene, bo nosilo neprejetne posledice.

ni tako slab, vsaj za «kšeft» ne. «Kšeft» gre dobro. Enkrat tu kako stvar zavoham, enkrat tam, kupim, pa zopet prodam dalje. Seveda, včasih je treba napraviti kaj na skrivaj, a že gre. Sedaj mi res ni sile.»

«Iz tega, kar si mi povedal, sklepam, da ti verižiš.»

«Nu, naj pa verižim. Gre mi dobro in to je glavno. Ali sem ti še kaj dolžan?»

Meni je bilo vse njegovo govorčenje zoprno. Rekla sem, da sva «bot» ter mu želela dobro srečo.

Od tedaj je preteklo kakega pol leta in videla sem ga zopet. Stopil je iz kavarne. Imel je na sebi sportne hlače iz temnosivega baržuna in dokolenice iz finega rjavega usnja. Oblečen je bil v kožuhašt suknjič, istotako obšit z usnjem. Po telovniku mu je bingljala debela, zlata verižica. Skratka: cel verižnik.

Videl me je, a pozdravil me ni več. Čemu tudi! Bil je prevelik gospod, saj kakor sem pozneje izvedela, je kupil eno izmed najlepših hiš v predmestju.

Ti srečna vojska...!

Iz Trbovelj. V naši veliki občini, s svojimi 16.000 prebivalci, kjer cvete industrija in trgovina, kjer daje rokodelstvo obilo zaslužka, kjer se križajo interesi vseh slojev, je marsikaj zanimivega za nepristranskega opazovalca in naj mi bo dovoljeno, da opozorim na nekatere posebnosti: Najprej bi opozoril poštno ravnateljstvo na dejstvo, da ima naš poštni urad II. še vedno spakedrani pečat izza prevrata, kar napravi v svetu — od nas odhajajo pisma ne samo po celi Evropi, ampak tudi z Ameriko smo v živahni korespondenci — kaj mučen vtis. Vsaka mala poštna nabiralnica ima že pravilno slovensko in cirilsko štampljo, samo mi ga nimamo. Prosimo, da se to kmalu popravi. Da je naš Kljukec posebne vrste duhovnik, je svetu že znano. Vendar pové včasih še tako, da se ne sme pozabiti in jo zabeležimo pozornim rodovom kot neverjetno huzijoziteto. Pri izpraševanju svatov je izustil dobesedno: «Saj ni Boga, zdaj je v Ameriki za «priftrogarja!» — Priče so dotični pari svatov, ki tega izreka ne morejo pozabiti in ga po gostilnah pripovedujejo. Zadnje dni smo imeli posebne vrste slovesnost: Končal se je klerikalni gospodinjski tečaj z obilno pojedino, na katero so bile povabljene cimentirane pobožne posode. V teku tega tečaja, na katerega so kmetska dekleta nosila jajca, maslo, moko in druge stvari, se je splošno opazalo, da so se mladi gospodje, katere je Kljukec prej učil stradati, lepo zredili in izgubili blede obraze. Prav je tako, kajti človek ne živi samo od besede, ki pride iz Kljukčevih ust in boljši je pitan kapun, kakor suha vrana.

Iz Planine. Pred kratkem se je veliko pisalo o knezu Windischgrätzu, kako je hujskal proti Jugoslaviji, danes, ko je čas za to, so pa vsi ti zvonovi umolknili. Gospod knez lahko nemoteno prestopa začasno mejo kadar se mu to zljubi in njegovi uslužbenci ravno tako, kakor bi cela Jugoslavija bila njih last. Naše ljudi pa Italijani ovirajo celo pri tem, ako hočejo iti k nam k maši, oziroma otroci v šolo. Tukaj je veliko Windischgrätzovih uslužbencev, ki so avstrijski državljani in ti so najbolj agitrali po Planini za Italijo in se jim sedaj vseeno nič ne zgodi, mesto da bi se jih takoj zapodilo v njihovo lačno domovino. Kako dolgo so pustili Italijani doma onega dijaka, ki je nagovarjal ljudi, da glasujejo za Jugoslavijo? Takoj je moral zbežati, ker sicer bi ga Italijani, ki so ga že iskali, odvedli v zapor. Zakaj hočemo biti mi boljši od naših sovražnikov? Tem našim sovražnikom naj se takoj in nemudoma pokaže pot v Avstrijo, da se nam ne bodo tukaj v obraz smejali. Učimo se od drugih narodov, posebno od naših sovražnikov, kaj se to pravi gospodariti v lastni hiši! V vlado, ki ne stori svoje dolžnosti in ne izžene teh sovražnikov iz naše domovine, ljudstvo ne more imeti in tudi nima zaupanja. Naj vlada ukrene potrebno, ker sicer bodo ljudje mislili, da je ostalo vse pri starem, da nas sme žaliti tujec na lastni zemlji tako, kakor nas je žalil in izzival poprej.

Iz Sv. Križa pri Kostanjevici. V «Domljubu» hoče neki zamorc prati sebe in svoje nečistnike ter kot tat kriči: «primite tatu itd.» Odgovarja na dopis «Domovine» tako žalostno, da se jasno vidi, da ga je skrpučal s solzami v obeh. Revček pravi namreč, da hoče «Sokol» odvaliti svoj greh in ga naložiti krščanskim «Orlom», ker so sami poštenjaki in vrag sigavedi kakšni še. Dopisnik pravi, da hočemu torej istim ali pa menda samemu dopisniku čast krasti. Da pa se ne bomo veliko prerekli z «Do-

moljubovim» dopisnikom, ker nimamo 24 ur prostega časa na dan kakor on, povemo samo, da je naravnost nemogoče čast krasti takemu, ki jo nima. Povejte nam, kdo od vas pa ima pravzaprav kaj časti, mogoče tisti, ki je po Zagrebu krošnjarij s sladkorjem in bil vsled tega kaznovan, ali tisti, ki je pred sodiščem pod prisego po krivem pričal? Najbrže se dopisnik boji, da bi izgubil čast tisti novi petelinček, ki zahaja v zloglasno hišo, kjer so imeli Rusi svoj «harem» ter ga je videti, ko ves kremezljav zapušča v jutranjih urah omenjeno hišo. Gospodje, v vašem lastnem interesu vam svetujemo, da kar lepo mirujete, da vam ne povemo še kaj drugega, kar bi vas še bolj bolelo!

Iz Sv. Jakoba v Slov. goricah. «Pojdi proč, drugače te polijemo z vodo,» tako so se drli naši krščanski gojenjci primojdušarji «Orli», ko je nekaj fantov sedelo na cerkvenem prostoru ter gledalo, kako so telovadili «Orli». Vprašamo naše občane, je-li cerkveni prostor samo za Orle? Ali ima gospod načelnik (Orlov) Tratnik kako posebno pooblastilo od rimsko-katoliškega papeža, da sme naše fante pregnati s cerkvene prostora? Ako pa misli gospodin Tratnik, da bo nam grozil z vodo, bomo primorani nastopiti drugače proti njemu.

Politični pregled.

V ustavnem odboru konstituante je bil sprejet t. zv.

kancelparagraf,

po katerem se duhovščini zabranjuje zlorabljati cerkev in vero v politične in strankarske namene. Klerikalci so se upirali z vsemi silami sprejetja te določbe, ampak pomagalo jim ni nič, posebno ko je dr. Zerjav prečital pastirska pisma ljubljanskega in mariborskega škofa pred volitvami v konstituanto. Iz teh pastirskih listov so tudi oni člani ustavnega odbora, ki naših klerikalcev ne poznajo, videli, kako nesramno katoliški škofi in za njimi duhovniki zlorabljajo cerkev v svoje strankarske namene. Sedaj bo tega enkrat konec in pri bližajočih se občinskih volitvah bo zadnjič služila prižnica klerikalni politični agitaciji. Potem, ko bo ustava tudi proglašena, bo imel vsakdo pravico tožiti sodišču duhovnika, ki bi se spozabil in porabljal prižnico ali spovednico za strankarsko hujskanje. Klerikalci sicer pravijo, da gremo s tem nazaj, mi pa pravimo, da gremo naprej, ker odpravljamo grdo zlorabo vere in cerkve, ki je bila do sedaj v navadi. Proti veri ta določba ni naperjena, duhovniki bodo prosto in neovirano tudi v bodoče lahko oznanjali v cerkvi besedo božjo, za politiko pa cerkev ni in ker duhovniki niso sami hoteli tega sprevideti, se jih mora k temu pač primorati s «kancelparagrafom».

Sploh so klerikalci na «lep» način začeli volilno borbo. V neki vasi pri Višnji gori je klerikalni občinski gent izvršil

političen umor,

ker je ustrelil nositelja kandidatske liste, na kateri tega klerikalnega genta ni bilo, ker ga nihče v občini ne mara in ga je Brejčeva vlada postavila za genta samo zato, ker je vnet klerikalec. Ta umor govori cele knjige o podivjanosti, ki vlada v klerikalnih vrstah in skrajni čas je že, da se potisne klerikalce popolnoma na stran in se klerikalizem iztrebi kot škodljiv plevel na naši narodni njivi. Pri občinskih volitvah naj ljudstvo izvoli v občinske odbore samo po-

štene in sposobne može, in se naj ne ozira na to, kaj mu priporoča duhovščina, ki je občinske zadeve ne zadevajo navadno čisto nič, mešati se pa hoče ona v nje.

Z veseljem beležimo vest, da je pustolovščina Karla Habsburga končana

tako, kakor se je moglo pričakovati: Karol je prišel v Budimpešto, da si postavi kraljevsko krono na glavo, pa se je moral pod močno stražo vrniti v Švico, kjer bodo pa sedaj na njega bolj pazili, da ne bo mogel več neopaženo uiti v avtomobilu v Budimpešto. Habsburgovci so svojo žalostno vlogo v zgodovini doigrali in nikdar več se ne bodo dvignili do nekdanje, ali vsaj približne veljave. Ako jih je poslednji vladar iz njih rodbine, Karol še nesmrtno osmešil s svojo najnovejšo pustolovščino, je to pač krivda njegova in onih njegovih slabih svetovalcev, ki so mu dali svet za potovanje v Budimpešto.

Največ je pripomogel k ponesrečenju Karlovega poizkusa, polastiti se kraljevega prestola v naši neposredni sosesčini

odločni nastop Jugoslavije,

ki je izjavila z vsem povdankom, da ona nikdar ne bo dovolila povratka Habsburgovcev v Budimpešto in na Dunaj in da bo takoj napovedala vojno, ako bi se kaj takega zgodilo. Naša armada je dovolj močna, da so se madžarski aristokrati, škofi in prelati lepo potuhnil in pustili svojega Karla na cedilu.

Prav odločno je naša vlada nastopila tudi

v obmejnem sporu z Rumunijo,

ko so rumunske čete v Banatu prestopile našo mejo in se hotele polastiti več krajev. Rumunska vlada se je zaradi tega morala pri naši vladi opravičiti in obljubiti, da se taki dogodki ne bodo več ponovili. Rumuni naj pazijo, ker toliko moči imamo mi še vedno, da preprečimo vsak poizkus vpada tujega vojaštva na naše ozemlje.

V Budimpešti in Bukarešti je imela naša država lepe uspehe, nismo pa, žalibog, še dovolj močni, da bi napravili konec nečuvnemu

preganjanju naših bratov na Primorskem,

kjer zbesneli laški fašisti s pomočjo italijanske vlade in njenih orožnikov in vojakov neusmiljeno pobijajo naše brate in jim zažigajo domovja. Jugoslavija mora ustvariti močno, prvovrtno armado, ki prinese v danem trenutku svobodo in odrešenje zatiranim in preganjanim primorskim bratom. Kdor pri nas piše in govori proti armadi, ta je čisto navaden izdajalec, ki ga ne ganejo muke in trpljenje naših zaslužjenih bratov in s takimi ljudmi je treba napraviti krutek obračun, ker naša sveta dolžnost je, izvojevati svobodo vsem Jugoslovanom.

Kakor je znano, so se dvignili na Nemškem komunisti in vršili so se pravi boji med njimi z ene in vojaštvom ter policijo z druge strani. Danes se lahko reče, da je

komunističen upor v Nemčiji zatrt

in tako se je Nemčija rešila vsaj notranjih nemirov, ko se že nahaja v tako slabem položaju nasproti zaveznikom. Plačati še vedno noče Nemčija vojne odškodnine, ampak pomagalo ji ne bo to čisto nič, na koncu konca se bo morala pokoriti, samo da bo potem morala plačati še več, ker zavezniki si bodo zaračunali tudi stroške za zasedbo nemškega

ozemlja po svojih četah. Res je: zahteve zaveznikov so težke, zelo težke in Nemčija jih bo prav težko izpolnila. Ali zato je tudi škoda, ki so jo Nemci napravili v Belgiji, Franciji in Srbiji, naravnost ogromna in pravično je, da škodo popravi oni, ki jo je napravil. Naj Nemčija skozi več desetletij dela in se trudi samo za vojno odškodnino — se vsaj na novo vojno ne bo mogla pripravljati, ker vojna stane denar in tega Nemčija še dolgo ne bo imela, ker bo morala ves svoj zaslužek izplačati v pokritje ogromne vojne odškodnine, ki jo mora plačati. Z velikimi načrti in nadami so šli Nemci v vojno, ampak izplačala se jim vojna ni, ker od vsake vojne ima navadno škodo celo zmagovalec, kaj še-le premaganec!

V Mali Aziji se vojskujejo Grki in Turki dalje in

Grkom se slabo godi,

umikati se moraja pred Turki. Težko je soditi, kako bo ta zadeva končana, ampak eno se lahko reče: Grki bodo težko kaznovani za svojo trmasto politiko nasproti zaveznikom, ki jim ne morejo odpustiti, da so poklicali nazaj na kraljevski prestol bivšega svojega kralja Konstantina, ki je v svetovni vojni tako sramotno izdal svoje zaveznike Srbe, potem pa tudi Francoze in Angleže. Sami za sebe Grki niso dovolj močni, da bi bili Turkom kos, ker grška armada spada med najslabejše v Evropi, na zaveznike se pa Grki ne morejo zanašati in doživeli bodo nesrečo, ki so jo sami zakrivali s svojo nerodno politiko.

Gospodarstvo.

— **Naloga agrarne politike.** Naša država je v prvi vrsti poljedelska država. Vsled tega je njena glavna naloga orientirati svojo notranjo politiko v smislu umstvene in pravične agrarne politike. Pod agrarno politiko razumemo vse navedbe, s katerimi skuša uravnati država in druge javno-pravne korporacije vse pridobitve, kojim je namen dobivanje rastlinskih in živalnih tvarin, na način, ki pospešuje celokupnost. Predmet je torej poljedelstvo v širšem pomenu. Oseba je v glavnem država, kot najvišja voditeljica gospodarske politike. Poleg tega imajo tudi samoupravne edinice (občine itd.) zadruge in druge proste družbe velike agrarnopolitične naloge, ki obstojajo v glavnem v ureditvi poljedelstva. Ta se vrši v štirih smereh, in sicer so pri tem odločujoči sledeči predvidiki: 1.) razmerje poljedelstva k drugim panogam narodnega gospodarstva (industrije, trgovine itd.), 2.) razmerje med različnimi poljedelskimi produkcijskimi panogami, 3.) razlika v načinu in velikosti poljedelskega obrata, 4.) socialno politična važna delitev v delavca in delodajalca. Kočljivo vprašanje je bilo že od nekdanj stališče poljedelstva v skupnem narodnem gospodarstvu. Odkazati se ji je hotelo posebno odlikujoče stališče, kar zadošča najnujnejšim potrebam, namreč prehranjevalnim in dobavlja sirovine. Vnel se je hud prepir, če je boljše, da se razvije država v industrijsko ali agrarno državo. Ker je pa gospodarska odvisnost obeh medsebojna in sta obe panogi enako važni, vprašanje za nas ni načelne važnosti. Velikega vpliva za označenje stališča poljedelstva je agrarno zavarovanje, pod čemer razumevamo uredbe glede zavarovanja proti inozemski konkurenci. V novejšem času se je pojavila tudi misel žitno-trgovinskega monopola, za kar govorijo posebno: stabiliziranje žitnih cen, dviganje državnih dohodkov in priprava zalog

pokrajin v slučaju vojne. Agrarna ustava se peča z razliko v načinu in velikosti poljedelskega obrata, ki skuša dognati prave mejnike med skupno in privatno lastnino, v katerem slučaju je umestnejše malo in v katerem veleposestvu. Nasprotje med delavcem in delodajalcem se ni v poljedelstvu tako poostrilo kot v industriji.

— **Prepoved izvoza živil.** Zaradi velike suše, ki ima lahko za posledico slabo letino, je vlada prepovedala vsak izvoz žita, ovsa in sploh vseh poljedelskih proizvodov, da ne bi ostali prihodnje leto brez potrebnih živil in krmil. Sedaj bodo prišle na trg vsaj one velikanske zaloge žita, ki ga imajo nakupičenega razni špekulanti, ki so čakali na zadnji čas pred novo žetvijo, da svoje zaloge prav drago prodajo — v inozemstvo. Kmet s prepovedjo izvoza ni nič oškodovan, pač pa bodo oškodovani špekulanti in banatski veleposestniki. Izvoz živine in mesa je tudi dalje dovoljen.

— **Poziv čebelarjem.** Ker se je v mestnem okolju ljubljanskem ugotovila gniloba čebelne zalege, ki je za čebele zelo opasna kužna bolezen, se imajo v zmislu ukaza poljedelskega ministristva z dne 18. julija 1914. v teku 14 dni v gospodarskem uradu mestnega magistrata ljubljanskega zglasiti vsi lastniki čebel ter tamkaj navesti kraj čebelnjakov in število panjev. Vsaka opustitev zglasitve se bo strogo kaznovala.

— **Nemci ponudili vagone za vojno odškodnino.** Nemška vlada je ponudila naši vladi na račun vojne odškodnine, ki jo ima dobiti Srbija, nabavo 85 kompletov vlakov. Vsak vlak bi imel eno lokomotivo in 50 voz. Kakor se nam poroča, je naša vlada to ponudbo načeloma sprejela in je zaprosila samo še entento za dovoljenje, oziroma odobrenje tega arrangementa.

— **Zbor veleposestnikov.** V Somboru se je vršilo te dni zborovanje veleposestnikov iz Slavonije in Bačke, ki so razpravljali o izvedbi agrarne reforme, in pa zborovanje sadilcev sladkorne pese zaradi določitve enotnih cen.

— **Amerikanska moka dela že občutno konkurenco naši moki.** Iz Reke nam javljajo, da se tam ponuja ameriška moka nularica po 2.30 do 2.50 lir, franko Trst in Reka. Današnji kurz lire je 5.80, ameriška moka stane torej v Trstu in na Reki okroglo 13.50 do 14.40 K. Naša moka pa stane v Vojvodini čez 15 K. Dokler ne padejo pri nas cene žita, je vsak izvoz, ne glede na prepoved, nemogoč.

— **Razdelitev donavskega brodovja.** V Beogradu pričakujejo prihod ameriškega polkovnika Heinza, vrhovnega arbitra, ki ima ponovno pretresti vsa vprašanja v zvezi z razdelitvijo brodov na Donavi. Po povratku v Pariz bo predložil definitivno odločitev v tem vprašanju.

Beležke.

b Zaradi kancelparagrafa so bili v ustavnem odboru klerikalci tako divji, kakor še nikdar doslej. Pa kaj bi tudi ne bili divji, ko so pa bili proti njim čisto vsi poslanci, ki niso klerikalci, vsi so bili za kancelparagraf in neki pravoslavni duhovnik je celo izjavil, da bi se kot duhovnik sramoval protiviti se prepovedi zlorabe cerkve. Seveda, pri duhovščini drugih ver ni te navade, da bi zlorabljala cerkev v politično-strankarske namene, to dela samo katoliška duhovščina. Zaradi neprijetnega položaja, v katerem so se nahajali, so postali nekateri klerikalci čisto neumni in dr. Šimrak je začel brez vsakega

povoda švati demokratičnega poslanca dr. Krstelja, ki je pa dr. Šimraku prisolil za to tako zaušnico, da je kar odmevalo po dvorani in drugič se bo Šimrak najbrže dostojno vedel. «Kancelparagraf» je bil sprejet z vsemi glasovi, razun par klerikalnih glasov in sedaj bodo še-le vpili duhovniki, kako je vera v nevarnosti. Vera ni pa čisto nič v nevarnosti, pač pa bodo morali govoriti duhovniki v cerkvi samo o verskih rečeh, politiko bodo morali pa pustiti na miru.

b Ni prišel zastoj. Karol Habsburški je prišel v Budimpešto, da bi si postavil na glavo madžarsko kraljevsko krono. To se mu ni posrečilo, ker sosednje države niso tega dovolile, in Karol se je moral vrniti v Švico, odkoder je prišel. Ali zastoj vendar ni prišel na Madžarsko: madžarska vlada bo poravnala vse potrebne stroške Karlove in po vrhu bo dobival na leto deset milijonov madžarskih kron! Sicer bodo to samo papirnate krone, ampak vendar, število je lepo.

Novosti.

* Zbor zaupnikov JDS se vrši v nedeljo den 10. aprila dopoldne ob 10. uri v veliki dvorani Narodnega doma v Ljubljani. Dnevni red je približen krajevnim organizacijam JDS v vabilu, ki so ga prejele. Pozivljamo krajevne organizacije, da pošljejo na zbor svoje zaupnike v zmislu organizacijskega reda in jim izdajo v svrhu dostopa poverilnice. Dotični dan je vsem somišljenikom, ki se udeležijo zboru na razpolago tudi tajništvo za pojasnila, ki jih žele v zadevi občinskih volitev. — Tajništvo JDS v Ljubljani.

* Črnožolti spomini. Ob priliki velikonočne procesije v šentpeterski cerkvi v Ljubljani je Marijina kongregacija «ausrukala» z zastavo, na kateri je bil tudi črno-žolt trak z napisom: «V spomin 50 letnice vladanja Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.». Ljudje so bili ogorčeni nad to malomarnostjo in slišale so se take besede, da je bil župnik primoran naslednjo nedeljo s priznice opravičiti se in da bo ta trak zginit z zastave. Nam se čudno zdi, da od meseca oktobra leta 1918. do letošnje Velike noči nikomur ni prišlo na misel, da bi odstranil ta poniževalni spomin z zastave. Pri tem društvu najbrže nihče ne zna čitati, pa nihče niti zapazil ni, kaj imajo na zastavi!

* Vehovec konec. Vendar enkrat! Klerikalna vlada je dovolila, da sme še dalje županovati v Žužemberku prosluli ovaduh Vehovec, ki mu je bilo sodno dokazano, da je ovaduh in manj vreden človek. No, pa klerikalna vlada, ki je take ovaduhe podpirala, je šla, sedaj bo šel pa tudi Vehovec in županske posle bo vodil do volitev državni uradnik. Ven iz občinskih odborov s takimi ljudmi!

* Poštne pristojbine za pisma. Ker je med občinstvom zavladala nejasnost glede poštne pristojbine za pisma in dopisnice, ugotavljamo, da se pristojbina za pisma in dopisnice v tuzemskem prometu ni zvišala. Treba je torej slej ko prej frankirati navadna pisma z znamko za eno krono, dopisnice pa z znamko za 60 vinarjev. Za inozemstvo pa se je poštne pristojbine zvišala, in sicer za pisma na 4 krone, za dopisnice pa na 2 kroni.

* Ostrejša naredba proti pijančevanju. Naredba deželne vlade od lanskega leta, s katerim se je omejila oddaja alkoholnih pijač je, ker je v nasprotju s tozadevno ministerjalno odredbo, razveljavljena. Tudi se je izkazalo, da ta prepoved alko-

hola ni prav nič preprečila pijančevanja. Deželna vlada je zato sklenila izdati proti pijančevanju ostrejšo naredbo, po kateri bodo zlasti ostro kaznovani pijanci in oni, ki jih zavajajo v pijančevanje.

* **Nova naredba o uporabi šolskih prostorov.** Po sklepu deželne vlade izide o uporabi šolskih prostorov nova naredba, ki določa, da se smejo šolski prostori uporabljati le za pouk in prosvetne šolske namene ter za predavanja na polju umstvene ali gospodarske prosvete pod vodstvom učiteljstva. Telovadnice služijo le namenu šolske telovadbe in telovadnim društvom. Uporaba šolskih prostorov za politične shode ali sestanke je splošno prepovedano.

* **Zrele češnje v Dalmaciji.** V Poljicah pri Splitu so nabrali kmetje zrele češnje in jih prinesli na trg. To je pač redek slučaj v tako zgodnji spomladi, ali letos je prišla spomlad res nenavadno zgodaj.

* **Tamburaški pevski zbor v Mali Nedelji** priredi v nedeljo 17. aprila ob 3. uri popoldne burko «Kakšen gospod, tak sluga», z zanimivimi pevske in tamburaškimi točkami.

* **Lepo življenje imajo danes berači,** ki nič ne delajo, «zaslužijo» pa več, kot marsikak priden delavec, ker posebno zviti berači naberačijo na dan po 200 do 300 kron! Te dni je ljubljanska policija aretirala starega berača Antona Plevela, doma iz Savlje. Pri njem so našli 135 kron in 20 vinarjev in ko so ga vprašali odkod ima denar, je odgovoril čisto mirno, da je vse to naberačil v Ljubljani v enem samem dnevu! Zares pripraven beraški poklic, ker «nese» več, kot marsikateri drugi.

* **Avtomobilski promet v Macedoniji.** Prometne prilike v Stari Srbiji in Macedoniji so bile še pred kratkim zelo nepovoljne, a so se v zadnjem času precej zboljšale. Znatno je k temu pripomogla organizacija tehnične sekcije, katero je ustanovilo 60 ruskih inženjerjev. Združili so se v strokovnem in materialnem pogledu in začeli uvajati avtomobilski promet med važnejšimi mesti v Stari Srbiji in Macedoniji z avtomobili za tovarne in potniške transporte. Ti transporti se vrše ob ugodnih cenah. Med Bitoljem in Velesom, med Bitoljem in Ohridom in drugimi mesti so ti transporti že v polnem teku. Ruska inženjerska sekcija računa, da bo zamogla v dveh do treh mesecih v celi Stari Srbiji in Macedoniji uvesti avtomobilski promet.

* **Umrli je v Gradcu,** kjer je iskal leka svoji težki bolezni, posestnik Anton Šalik iz Središča, star šele 35 let. Bil je zaveden narodnjak in član vseh naprednih društev. Pogreb se je vršil 28. marca v Središču ob veliki udeležbi domačinov raznih korporacij in društev.

* **Fantovski pretep.** Pri Račni, v okolici Grosuplje, so se fantje stopili in pri tej priliki je zadobil 18letni Jakob Nučič iz Predolj pri Račni tak udarec po glavi, da se je takoj v krvi zgrudil na tla. Poklicani zdravnik je fanta obvezal, ampak doma je kmalu podlegel težki poškodbi. Fantje, ki so se udeležili pretepa, se pa sedaj skrivajo po gozdovih pred orožniki, ki jih zasledujejo. To so pač žalostne razmere in večni pretepi med fanti bi lahko že enkrat pomehali.

Razno.

× **Ljening in kmetje.** Moskovski radiogram javlja Ljeningov govor na 10. kongresu ruske komunistične stranke. Ljening je naglašal potrebo, da se odpravi dosedanja komunistična uprava na deželi. Obenem se najdovoli svobodna trgovina in podpi-

ra/zadugarstvo. Odnosaji med delavstvom in kmetom so odločilni za usodo vse revolucije. Zadovoljiti se morata kmete in zato je treba dopustiti svobodno trgovino in dobavo blaga iz inozemstva. To je tudi za to potrebno, ker je došla vest, da je v Londonu podpisana pogodba, po kateri bo dobavila Angleška Rusiji 18 in pol milijonov pudov premoga. Ta premog bodo uporabili sovjeti za Petrograd in za tekstilno industrijo. Rusija potrebuje gospodarskega vadiha, a ta se bo storil tako, da se ne drži vlada neomajno in trdno svojega programa, a da delavstvo vseeno obdrži moč v svojih rokah. Potrebno je, prilagoditi se kmetu, katere niso mogli sovjeti v treh letih preobraziti. Iz tega razvidimo, da se bo polagoma tudi ruski boljševizem spametoval in krenil na ona pota, do katerih pride človeštvo razvojnim, evoliucijskem potom, nikakor pa ne potem revolucije, skoka, kateremu se protivi narava in sploh vse stvarstvo. Takrat pa, ko se zgodi vse to, ne bo boljševizem več komunizem, temveč vse kaj drugega. Komunizem se bo sam pobil in sicer tam, kjer je potom nasilne revolucije prodrl in dokazal, da je na svetu nemogoč in protinaraven.

× **Najstarejše drevo na svetu.** Pravijo, da se nahaja najstarejše drevo na Ceylonu. Starost tega drevesa se ceni na 2200 let in trdi se, da je sedel pod njim veliki Buda. Naravno je, da je na svetu veliko dreves, kojim se pripisuje visoka starost a niti eno ne dosega starosti omenjenega drevesa, ker oboževalci Bude trdijo, da se vodi to drevo v statistiki že 2200 let.

× **Barvane misli.** Odkrili so ženo, ki «misli v barvah». Vsaj tako javljajo «Daily News». Dr. Frazee Harris iz Nove Škotske piše: «Miss A. M. je vedno že od mladih let mislila v barvi. Toda kaj pomeni mišljenje v barvi? Evo. Miss A. M. je videla n. pr. gotov dan v tednu ali gotovi mesec v letu v različni barvi. Tako je videla nedeljo zlatorumeno, z zelenim pasom v sredini. Ponedeljek je zelen in jasen. Torek je temnejše barve z rdečim pasom. Sreda je jako zelena. Četrtek je kot torek, samo, da je bolj rdeč. Petek je bolj rjave barve, kot barva švedskih rokavic. Sobota je škrlatnordeča. — Januar je bledozelen, februar je rjavkastordeč, marc zelen in rdeč, april rumen in blede, maj zelen in zelo blede, skoro bel, junij zelen, julij rumen in moder, avgust zlatorumen, september rdeč in rjav, oktober moder, november rjav in rumen, december brezbarven in umazan, skoro črn ali temnozelen. S kom vsem «farbajo» ljudje svoje bližnje!

× **Nove zanimivosti o tragični smrti ruskega carja.** O smrti ruskega carja in njegove obitelji prihajajo nove zanimivosti. Rdeči gardist S., ki je bil pozneje ustreljen, je bil poslan takoj po umoru carske obitelji na dvor, da spravi sobane v prejšnji red in trupla umorjenih v zaboje. On opisuje svoje utiske tako: «Ko sem stopil v carjevo spalno sobo, sem našel vse stole prebrnjene, v enem kotu je ležalo truplo carice s popolnoma razbito glavo in s tremi ranami, zadanimi z bajonetom v prsa, dva prsta leve roke sta bila odsekana. Truplo je bilo na pol slečeno. Po izjavah nekega mojega prijatelja so ubili carja z dvojico, ki mu je ostala zvesta, ob 4. zjutraj izven mesta v gozdu. Carju so rekli, da mora k zaslišanju pred revolucionarni komite. Prosil je za dovoljenje, da sme videti še carico in dečo, kar mu je bilo uslišano. Ko je rekel car, da mora k zaslišanju je padla carica v nezavest, a pozneje je blagoslovila carja, car-

jeviče in velike knjeginje. Ko je car odšel je prosil strazo za ogrinjalo, katero mu je dal eden izmed gardistov. Car ni do zadnjega trenutka vedel, da bo ustreljen. Kje so trupla knjeginj ne ve. Tretji dan je bila izdana od sovjeta zapoved, da se ustrelji komisar jekaterinoburskega sovjeta in del straže carske obitelji. S. je bil kot očitavec tega divjega čina pol leta v zaporu.

* **Smrt pariških podgan.** Prošlo leto je bil Pariz prepravljen s temi zelo simpaticnimi hišnimi živalmi, katerih je bilo za časa vojne pri nas in menda so tudi še sedaj na bataljone. Pariške oblasti so izdale proglas z geslom: Smrt podganam! Začel se je sistematičen lov in pokončevanje. Pariški list «Liberté» prinaša statistiko ubitih živali. Dosedaj je bilo ubitih 335.684 podgan. Povprečno se pokonča dnevno 1300 podgan.

× **Nadomestilo diamanta za rezanje.** Doslej se je za rezanje in brušenje trdih predmetov uporabljal diamant, ker je on najbolj trda masa na skali trdosti. V poslednjem času pa se je našlo novo sredstvo, ki more s svojo trdostjo nadomestiti drag diamant. To je volomit, spojina volframa in ogljika, ki je trši kakor diamant in zelo pripraven, ker se mu pri vlivanju lahko da oblika, kakršna se želi.

× **Ogromna zbirka časopisov.** Zbiralec časopisov v Berlinu Josip Jankelovich je daroval vseučilišni biblioteki svojo veliko zbirko časopisov, nad 50.000 eksemplarov v več kot 100 različnih jezikih. V tej zbirki se nahaja po ena številka vseh mogočih časopisov sveta zadnjih dveh stoletij.

× **Leteča palača.** Prvi angleški potniški aeroplan je bil te dni dograjen. Angleži ga nazivajo «leteča palača», v kateri se bo lahko nastanilo 50 pasažirov na način, ki lahko konkurira z vsakim prvovrstnim hotelom. Z gradnjo zračne ladje «R 36» se je začelo leta 1919. v Inchinnanu. Dolga je 672 čevljev, težka 63 ton ter leti s hitrostjo 65 milj v eni uri. Izgleda kakor Pulmannov vagon s krili. Spalnice so urejene po načinu železniških spalnih vozov. Istotako luksurijozno so opremljene tudi jedilnice. Cela kabina je dolga 130 čevljev. Telefonična zveza med posameznimi prostori omogoča stik z uradništvom, brezžični brzojav pa komunikacijo z zemljami. Poskusni poleti se prično prihodnji teden. Prvi polet zračne ladje vodi v deželo faraonov — v Egipt.

× **Amerikanci na potu v Evropo.** Iz Londona poročajo, da pričakuje Anglija letos mnogoštevilnih ameriških potnikov. Potniške pisarne in hoteli računajo najmanj na 300.000 Amerikancev, ki pridejo v letošnjem poletju preko oceana. Glavnega vzroka ameriškega obisku je iskati baje v prepovedi alkohola v Ameriki.

× **Kaj sme imeti Ukrajinec.** Na podlagi naredbe sovjetskih oblasti ne sme imeti noben Ukrajinec več kot dva para perila, eno blazino, eno odejo, dve obleki, eno zimsko suknjo in dva para čevljev. Vse ostalo se rekvirira in se odvede v centralno Rusijo. Posebne komisije nadzorujejo v mestih in vaseh izvršitev teh predpisov. Boljševiki so spravili Rusijo res že — na psa. Boljševiški voditelji edini ne trpijo pomanjkanja, ljudstvo je pa lačno, nago in boso.

× **Wilsonova advokatura.** Advokatski savez v Washingtonu je odbil prošnjo Wilsona, da se uvrsti med advokate z motivacijo, da že 30 let ni opravljal advokatskih poslov.

× **Nov način smrtnih kazni v Ameriki.** Vlada Nevade, ene od zedinjenih držav, je odredila, da se vršijo

v bodoče vse smrtno kazni s plinom. Kdor bo obsojen na smrt, se ga bo zaprlo v posebno celico, kamor se bo v eni noči, ko bo obsojenec spal, spustil plin, ki ga bo zadušil brez bolečin. Ko se že mora obsojati zločinca na smrt, se jim hoče smrt vsaj olajšati po možnosti.

× **Odkod imajo boljševiki svoja ogromna sredstva.** Kakor znano, so v Rimu nasiloma odprli kovčke ruskega trgovskega poslanstva in našli v njih celo vrsto pokradenih dragocenosti, zlatnine, draguljev, kobrecov itd. Neka v Rimu živeča dama, soproga nekdanjega premožnega trgovca Rjabuščinskega z Morskaje v Moskvi je sedaj spoznala enega izmed ruskih draguljev za svojo last. Gre za briljant velike vrednosti, udelan v troperesce iz platina, posuto z drugimi dragimi kamni. Dragocenost se bo gospej izročila kot legitimna njena lastnina, čim bo policija po strokovnjakih dala preiskati vse dokaze, da jih je gospa predložila. Med dokazili se navaja pričevanje strokovnjakov iz Pariza, ki so nekoč imeli dragocenost v popravilu, opis in pričevanje nekih pariških bankirjev. Oblast je izdala proglas, naj se javijo vsi oni, ki mislijo, da se nahaja med boljševikom zaplenjenimi dragocenimi stvarmi njihova nekoč ukradena lastnina.

× **Amerikanska stava.** V Konektiku v Ameriki, sta stavila advokat Deryam in uradnik Welshman, da bo dal prvi drugemu 2000 dolarjev, če bo izvoljen Cot, a če propade in bode izvoljen Harding za predsednika, da pusti drugi za vedno kajenje. Po volitvah je nehal res Welshman kaditi. A nevarnost je bila, da vsled tega znori. Toda stavo ni smel prekršiti, dokler niso posredovali prijatelji in je Deryam pristal na to, da sme protivnik kaditi še nadalje, če izplača «Rdečemu križu» 2000 dolarjev. Seveda je ta z največjim veseljem plačal, samo da se je rešil pogubonosne stave.

× **Obsojen na 189 let.** V Siciliji je bil neki Lupo Salvatore obsojen vsled 63 raznih goljufij na 189 let ječe, t. j. za vsako goljufijo po tri leta. Tak je zakon.

× **Avstrijske krone kot etikete.** Pivovarne v Curihu v Švici prilepljajo avstrijske krone kot etikete na steklenice. Na ta način povečajo prodajo, ker mnogi kupujejo pivo v steklenicah vsled tega, da pridejo do kron, v nadi, da bo njihova vrednost s časom poskočila.

× **Zakon za igralce.** Dunajskemu parlamentu je predložen zakon za igralce. Po tem zakonu igralcem in igralkam ni treba prihajati po noči; vse potrebne obleke dobijo brezplačno; plača se jim mora dajati trikrat na mesec. Bolan ali ponesrečen igralec ali igralka dobivajo tudi nadalje svojo popolno plačo. Ženski člani gledališča imajo v času nosečnosti povišane dohodke.

× **Zračna pošta Pariz-Zagreb-Beograd.** Bivši član hrvatskega Narodnega kazališta Oton Unterwagger-Petrović ter uradnik Jugobanke v Osijeku, ki je bil zadnje čase član firme Harti in Petrović v Subotici, se nahaja v Parizu, da z drugimi pariškimi denarnimi zavodi osnuje plovni promet med Parizom-Zagrebom in Beogradom. Zrakoplov bi s tovorom od 50 meterskih stotov preletel pot Pariz-Beograd (2000 kilometrov) v 18 urah. Baje se bodo zrakoplovi ustavljali tudi v Ljubljani.

× **Angleška kraljica doktor medicine.** Univerza v Oxfordu je podelila angleški kraljici častni doktorat medicine.

× **Izbruh vulkana.** Iz Rima javljajo, da je na Siciliji eden od kratrov Etne, Stromboli, začel iznova bruhati.

Svetovna vojna.

Dalje.

Ker mi vemo, da za nami
cela Nemčija stoji,
če naš Mihel se predrami,
on le s kolom govori.

Če dozdej v tej monarhiji
marsikdo je bil še slep,
treba je, da srbski zmiji,
resno stopi se na rep.

Ko grof Tisza to zasliši
brž na Dunaj prileti,
zglasi se v cesarski hiši
in tako-le govori:

«To so moji stari plani,
to sem svetoval jaz sam,
tudi na madžarski strani
smo imeli ta program.

Mi smo Srbom mnogo bliže
in poznamo srbski rod,
zadaj praska, spredaj liže,
intrigira vsepovsod.

A kar tiče se Balkana,
tam vsled situacije —
imamo — to stvar je znana —
svoje aspiracije.

Bosna in Hercegovina
spadata v naš delokrog,
ker madžarska zgodovina
govori tu v naš prilog.

Krona ogrska prisvaja
si Balkana velik del,
in ker resen čas prihaja,
se bom jaz za to zavzel:

da madžarska polovica,
ko bo v Srbiji polom,
vzame, kjer ji gre pravica,
eljen, Madžar, baratom.»

Kar zahteval je grof Tisza
vsi sprejeli so takoj,
protokol pa brez podpisa,
grof odnesel je s seboj.

Stvar politike zunanje
je postal za vse — Balkan,
a vojaške so blagajne
se praznile dan na dan.

Kajti v sejah je posedal
slavni generalni štab,
da natančno bi pregledal
in naučil se iz map,

kje najbližja cesta vodi
skozi Belgrad na Solun,
da finančni se gospodi
lahko poda proračun.

Ko je to kralj Viljem zvedel,
nemski cesar, pruski kralj,
hitro k mizi se je vsedel
in takole je dejal:

Viljem, zdaj je tvoja ura,
zdaj prišel je za te čas,
vsa politična struktura
daje jasen ti ukaz

Zdaj načrte boš visoke
lahko svetu razodel:
vzel pero je v svoje roke
in pisati je začel:

«Dragi France, ljubi Jože,
ljubi cesar, dragi brat,
iz cesarske moje lože
bodi zdrav stotisočkrat.

Kar se zdaj po svetu piše,
za nas važne so stvari,
okrog tvoje slavne hiše
se svetovni svet vrti.

Znana nemška je zvestoba,
ne pozna nobenih mej,
sega daleč tja do groba
in od groba še naprej.

Davno ti je dobro znano,
da sem ti zaveznik zvest,
kdor bi tebi zadal rano,
ta bi čutil mojo pest.

Kakor slišim, proti vzhodu
se pripravljáš na pohod,
to je meni prav po godu,
to je tudi moja pot.

Ti bi šel le do Soluna,
skozi srbski Beligrad,
moj načrt pa to računa,
da je glavni cilj — Bagdad.

Ker iz Bagdada gre proga
dalje v perzijski zaliv,
(to ostane tajnost stroga,
dasi nisem bojazljiv),

ker od tu je pot odprta
po vsem morju. Le poglej,
saj gre skoraj ravna črta
v Indijo in še naprej.

Tam bi nove kolonije
ustanovil rad povsod,
koder naše solnce sije
vlada naj germanski rod.

Čingau naša je trdnjava,
to kraj srečno je izbran,
naša vzraste tu država
za ves tihi ocean.

A velike so zapreke,
ker to dobro znaš in veš,
da vsa morja in vse reke
ima v rokah stric Anglež.

Vendar nič ni nemogoče,
kjer pomaga nemški Bog,
če on z nami zaropoče,
se bo stresel zemlje krog.

Na to vojno se pripravljam
celih štirideset let —
zraven ves svet zagotavljam,
da sem le za mir in red.

Polne imam magacine,
ladij poln je kanal,
nove zdaj gradi mašine
s polno paro arzenal.

Nove imamo kanone,
ki vse razstreljijo v prah,
res so stali milijone,
a sovražniku so v strah.

(Dalje prihodnjič.)

Kdo moti verski mir?

Iz Belekratine nam pošiljajo sledečo vest, ki kaže samopašnost duhovnika in nemarnost višjih cerkvenih oblasti poleg pomanjkanja pravnega čuta v prav jasni luči. Ne obdolžujemo vsega duhovniškega stanu z dejanji poedinca, kažemo pa navzgor na knežoškofijsko oblast, ki podpira s svojo indolenco mogoče celo z nasveti in materijalnimi pripomočki take duhovnike, ki so prvi vzrok verske nestrpnosti in verskih bojov po deželi.

Dokazi za sledeče obdolžitve se nahajajo v zapisniku občinskih sej občine Sinji vrh pri Vinici. Na seji z dne 14. februarja 1921. leta, se je ugotovilo, da je župni upravitelj Alojzij Jerič pri svojem odhodu iz fare vzel iz maščevalnosti iz farne cerkve ponoči štiri mašne plašče, kelih, ciborij, kadilnico, bandera, nebo, mašne knjige, vrvi od zvonov, svetiljke in druge stvari, ki služijo za verska opravila. Vse to je bilo inventarno imetje cerkve, ki so si ga nabavili s težkim trudom in znojem farani sami, že dolgo preje, predno je prišel Jerič na Sinji vrh. Vrh vsega tega je zapustil 18.300 K dolga cerkvi, ki ga seveda sam ni mislil nikoli poravnati. Pred njim je imela cerkev vsled požrtvovalnosti in hranjenja faranov lepo premoženje. Da pa je njemu v žepu ostal marsikateri oznojeni krajcar našega vrlega Belokranjca nam služijo njegove visoke cene, ki jih je diktiral faranom. Tako je zahteval za tisti »žegen« pri poroki tri mernike pšenice, t. j. 600 K, ravno toliko od pogrebov. Da maše, krsti in druga opravila niso bila usmiljeno zaračunana, moremo najti med prebivalstvom dovolj dokazov.

Naš kmet-dopisnik nadaljuje svoj članek skoro dobesedno tako-le:

«Ko se nam je posrečilo skoro z grožnjami odpoditi duhovnika, ki ga je črtila vsled njegove politike v cerkvi in samopašnega obnašanja zunaj cerkve vsa fara — bil je prestavljen na Preloho — nam je pa pobral naše cerkveno premoženje. Tožilj smo ga metliškem dekanatu in škofijskemu ordinarijatu v Ljubljano — pa ni nič pomagalo. Kaznovani pri vsem smo bili mi, ki smo se potegovali za cerkev. Skoro pol leta po odhodu Jeriča ni hotel škofijski ordinarijat poslati duhovnika, a mi smo vztrajali, da cerkvena last mora priti nazaj. Poslali smo tri naše može v Ljubljano k vladi in k škofu. Našim odposlancem je rekel škof, da smo Vrhovci trmast, drugi gospodje tam okrag pa so gledali odposlance po strani kot brezverce.

Cesar škofijski ordinarijat ni hotel storiti, to je storila takoj naša vlada, nad katero klerikalci tako silno kričijo. Vlada je odredila, da dobi cerkev od župnega upravitelja Jeriča svojo last nazaj in na velik petek je koračil naš župan v spremstvu dveh orožnikov po odnošene reči k duhovniku, ki ni razločil med mojim in tvojim. Tako se je izkazalo, da je vlada zaščitnica cerkvenega — našega — premoženja, ne pa škofijski ordinarijat, ki bi bil za to poklican. Nič se nam čudno ne zdi, da

mnogi prestopajo v pravoslavje — tudi nam ni mnogo manjkalo. Mi ne zahtevamo od našega dušnega pastirja nič drugega kot pravi krščanski nauk v cerkvi in pa da pusti cerkvene stvari pri miru!»

Občinske volitve.

+ Kandidatske liste za občinske volitve v Ljubljani so bile razen demokratske vložene vse tekom današnjega dneva po sledečem redu: komunistična, narodno-socialna, klerikalna, kmečka (SKS) in socialnodemokratska. Po tej vrsti bodo postavljene tudi volilne skrinjice.

+ Občinske volitve v Mariboru. Do torka opoldne so bile vložene sledeče kandidatske liste: v petek klerikalna kot prva, v soboto demokratska kot druga in v ponedeljek združena socialistično-komunistična kot tretja. — Kandidatska lista demokratov vsebuje zastopnike vseh slojev. Nosilec liste je dr. Vladimir Serbec. Po poklicu je 24 državnih uradnikov, 14 zasebnikov, 12 obrtnikov, 10 trgovcev, 8 učiteljev, 4 zdravniki, 2 odvetnika, 2 vpokojenca in po en notar, železniški uradnik in postrežek. Med državnimi in zasebnimi uradniki in obrtniki so zastopane vse skupine.

+ Kandidatske liste v Celju so sledeče po vrstnem redu: klerikalna (nositelj dr. Ogrizek), socialnodemokratska (nositelj pekovski mojster Koren), nar. socialna (nositelj Zabkar), demokratska (nositelj Ivan Rebek). Komunisti v Celju niso postavili svoje liste.

Ženski kotichek.

Strežnica bolnikov. Do nedavna so bili ljudje mnenja, da vsaka ženska lahko streže bolnikom ter da ni treba za to nikake šole. Danes pa smo že mnenja, da mora imeti ženska, ki se hoče posvetiti postrežbi bolnikov, v prvi vrsti posebno veselje do tega; razun tega pa mora biti tudi temeljito, svojemu poklicu primerno naobražena. Nekoč je dejal neki ugleden zdravnik v svojem predavanju: «Le kdor je moralčno utrjen ter veselega ter hkrati mirnega, nikakor ne združljivega značaja, kdor razpolaga z veliko mero človekoljubja in samozatajevanja, kdor je energičen in obenem potrpežljiv in končno — kar je najvažnejše — kdor je zadostno naobražen in inteligenčen, se more z uspehom posvetiti postrežbi bolnikov». — Seveda se morejo strežnice bolnikov izučiti le v dobro urejenih bolnišnicah. Na Angleškem in v Ameriki so skoraj vse bolnišnice hkrati tudi nekake šole za postrežbo bolnikov. Učna doba traja navadno tri leta. Različni izpiti koncem zadnjega leta dokazujejo, da je dotičnica res popolnoma usposobljena za vevvažni svoj poklic. Izprašane strežnice bolnikov so povsod prav dobro plačane. — Pri nas še ne pozhamo privatnih strežnic, a če bi imele priliko izučiti se, bi vsekakor imele dovolj posla in zaslužka. To je poklic, ki je jako prikladen za ženske. Na Dunaju že dolgo obstoja ugleden in velik zavod, v katerem se izobrazujejo privatne strežnice bolnikov. Ta zavod je ustanovila gospa Elizabeta Neustein. Tudi na Nemškem in drugod je že precej sličnih zavodov.

Šartelj. Razmotaj v par žlicah mlačnega mleka tri deke drožja, prideni tudi malo moke ter postavi to na gor-

ko. Potem naredi testo iz pol kilograma fine moke, treh rumenjakov, dveh žlic sladkorja, desetih dek surovega masla, potrebnega mlačnega mleka, soli in postavljenega kvasu; stepi ga prav dobro ter mu primešaj tudi štiri pesti izbranih rozin. Deni testo v model, namazan s surovim maslom ter potresen s kruhovimi drobtinami ter ga postavi na gorko, da ti bo shajalo. Nato ga pomaži z jajcem ter peci šartelj v peči ali pečici skoraj eno uro. Pečenega zvrni na krožnik in ga posipaj še vročega z vanilejevi sladkorjem.

Krompirjev šartelj. Napravi testo iz tričetrt kilograma moke, mlačnega mleka, dveh rumenjakov in enega jajca, dveh kuhanih stlačenih krompirjev, petih dek masla, dveh žlic sladkorja in poldruge deke drožja. Ko je testo dobro stepeno in je že enkrat shajalo, mu primešaj tri pesti izbranih rozin, stolčenega janeža in cineta, deni šartelj v model, pusti ga shajati, potem ga speči.

Ribji gulaš. Zarumeni na olju ali maslu veliko zrezane čebule ter deni vanjo na majhne kose zrezane, s soljo in papriko posipane ribe. Zalij potem z vodo ali juho ter duši, da postanejo kosci mehki. Jako dober je gulaš, ako vzameš različne ribe, n. pr. ščuke, jegulje, krape i. dr.

Ribe v brodetu. Zreži dobre sladkovodne ali morske ribe na kosce, deni jih v kozo, zraven pa malo prav dobro sesekljane čebule, česnja, zelene preteršilja, dva lističa rožmarina, pol lovorjevega lističa, limonovih olupkov, stolčene dišave, soli in limonovega soka. Prilij tudi malo vode in vinskega kisa. Potem zarumeni na olju žlico drobtin in jih prideni ribi, ko je že dovolj mehko dušena.

K ribi daj s parmazanskim sirom posipane polente ali makaronov.

Opekline. Kakor hitro si se spekla, torej še preden občutiš bolečine, drgni opekline z oljem ali maslom, kar imaš sploh bolj pri rokah in potem potresi rano s fino zdrobljeno soljo. Cutila ne bodeš tako nikake bolečine in mesto, kjer si se spekla, ne bode rdeče, niti se ti na ta način ne napravijo mehurčki. Po petih ali šestih minutah rano že lahko odkriješ.

Varčna gospodinja rabi edinole

GAZELA MILO

ki je najboljšje in najcenejše

Čitajte knjige

Fajgelj D., Tik za fronto. Cena 36 K, po pošti 2 K več.
D. Kaš, Dalmatinske povesti. Cena 12 K, po pošti 1-20 K več.
Jos. Stare, Lisjakova hči. Cena 16 K, po pošti 1-20 K več.
Goncourt, Dekle Eliza. Roman. Cena 10 K, po pošti 2 K več.
Cervantes, Tri novele. Cena 10 K, po pošti 2 K več.
Čehov, Sosedje in druge novele. Cena 18 K, po pošti 1-80 K več.
Simon Jenko, Pesmi. Cena 10 K, po pošti 1-80 K več.
Jos. Jurčiča zbrani spisi. I. zv. 22 K, II. zv. 22 K, po pošti vsak zvezek 3 K več.
Dr. Derč, Dojenček, njega negovanje in prehrana. Cena 6 K, po pošti 1-60 K več.
Dr. Demšar, Spolne bolezni. Cena 10 K, po pošti 1-60 K več.
Dr. Ig. Rutar, Zbirka vojaških zakonov. Cena 36 K, po pošti 1-80 K več.

Knjige se naročajo pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Za občinske volitve

je za vsakogar nujno potrebno, da se seznanijo z novim volilnim redom.

V ta namen je pravkar izšel

Občinski volilni red za Slovenijo.

Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6, in velja s poštnino vred K 4-40.

Zahvala.

Vsem, ki so mi ob prezgodnji smrti mojega dobrega, nepozabnega soproga, gospoda

Antona Šuleka

izkazali toliko resničnega sočutja in mi blage volje naklonili svojo pomoč, nadalje pevskemu zboru in godbi, telovadnemu društvu „Sokol“ v Središču in onemu v Ormožu, odboru „Središke hranilnice in posojilnice“, „Obrtni zadrugi“ ter zastopstvom raznih društev, oziroma korporacij, v Središču, velečast ti duhovščini, darovalcem vencev, lovskemu zboru in vsem ostalim, ki so spremili blagopokojnika v tako izredno častnem številu na njegovi zadnji poti, kakor tudi onim, ki so se v ginaljivih besedah poslovili od njega ob odprtem grobu, izrekam tem potem svojo najsrčnejšo zahvalo.

Na Grabah pri Središču, dne 28. marca 1921.

Zalujoča soproga:

Marija Šulek.

Glavniška glavniška
K 30.000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog
K 10.000.000

Centrala: Trst. Podružnice: Beograd, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Maribor, Metkovič, Opatija, Split, Sarajvo, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in siro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predjeme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje naj kulantseje

Brzjavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.